

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

Neries tilto skulptūros, pagal partijos įsakymą, padarytos šių dailininkų: B. Pundžiaus "Tarybinė Armija", N. Petrulio ir B. Vyšniausko "Socialistinė pramonė", B. Bučo ir P. Vaivados "Socialistinis žemės ūkis", J. Mikėno ir J. Kėdainio "Besimokantis jaunimas". Skulptūrų augstis, su pamatu, 5 metrai. Pačios skulptūros 3 metrai.

Šis, komunistiniu menu išgrąžintas tiltas, yra Vilniuje.

Baltosios Vokios durpyne, pačios komunistinės spaudos pranešimu, kuriamas specialus kaimas, kur turės nuolat gyventi i durpynų kasimo darbą paskirti vergai. Durpynuose darbas atliekamas pačiomis paprasčiausiomis priemonėmis, todėl i durpių kasimo darbą savanorių darbininkų negali surasti.

Apie rusų kalbos reikšmę Vilniaus universitete partinės organizacijos ataskaitiniam pranešime partijos atstovas Lola taip pareiškė: "Rusų kalbos dėstymas universitete turi didelę reikšmę už studentų pažangumą moksle. Nuo rusų kalbos mokėjimo daug priklauso ir kitų disciplinų įsisavinimas. Geras rusų kalbos mokėjimas suteikia galimybę studentams geriau įsisavinti marksizmo-leninizmo pagrindus. Tačiau universiteto partinė organizacija nepakankamą dėmesį kreipia į kalbos dėstytojų lygį, reikiamai nekovoja už tai, kad studentai gerai įsisavintų rusų kalbą".

Iš šios trumpos ištraukos galima susidaryti vaizdą, kaip stengiamasi surusinti mūsų moksleiviją ir studentiją.

Vilniaus centrinis paštas naujai įrengiamas Gedimino gatvėje. Ankščiau centrinis paštas buvo Didžiojoje gatvėje.

Didžiausia akcija prieš amerikiečius dabar vedama visuose pavergtuose kraštuose. Štai "Tiesioje" randame tokius tvirtinimus: "Lietuvių liaudies istorijoje juodžiausius puslapius įrašė Amerikos-Anglijos imperialistai — pikčiausi lietuvių tautos prieštai".

"Tarybinių lietuvių rašytojų, meno darbuotojų garbingas uždavinys — kuo plačiausiai ir ryškiausiai pavaizduoti Amerikos interventų pražištingą vaidmenį. Vis dar aiškiai silpnai yra demaskuojami lietuvių tautos išgamos — Amerikos imperializmo tarnai — buržuaziniai nacionalistai".

"Dar labai silpnai Amerikos imperializmo demaskavimo tema atspindima Tarybų Lietuvos dailininkų kūryboje. Argi galima kuo nors pateisinti tai, kad iki šiol tarybiniai lietuvių dailininkai dar beveik nėra sukūrę stambesnių kūrinių šia tema".

Iš tų komunistų isteriškų reikimų galima padaryti aiškų išvadą, kad tuoj dailininkai ir rašytojai gaus įsakymus dirbti tik prieš amerikiečius.

STUDENTŲ SUAŽIAVIMAS

Liet. Studentų Sąjungos JAV Centro Valdyba praneša, kad š. m. rugpjūčio 23-24 d. Chicagoje, Lietuvių Auditorijoje, šaukiamas antrasis visuotinis lietuvių studentų Amerikoje suvažiavimas. Numatoma nagrinėti ne vien organizacinius, bet ir kitus visus kolegas-es, studijuojančius JAV akademiniame mokyklose, liečiančius klausimai. Pranešimus apie pirmųjų metų veiklą darys Centro vadovybė ir Sąjungos skyriai bei šalpos

Pasiuntinių pasitarimai su VLIKu

Pagaliau sudarė Vykdomąją Tarybą

Lygiai prieš savaitę Draugas ir Naujienos pasiskubino pranešti, kad Vykdomoji Taryba jau sudaryta iš K. Žalkausko, M. Brako ir E. Turausko. Bet kai tos žinios buvo paskelbtos, Vykdomosios Tarybos tvirtinimas dar nebuvo pristatytas VLIKo posėdžiui, nes tuo laiku buvo vedamas pasitarimas Pasiuntinių (St. Lėzoraicio ir B. K. Balučio) su VLIKo delegacija (Norkaitis, Karvelis, Šidiskis, ir Ivinskis). Tik baigus pasiuntinių pasitarimą su Vliko atstovais ir paaiškęs tolimesnius santykiams, buvo galimas Vykdomosios Tarybos sudarymo tvirtinimas.

Vliko ir pasiuntinių pasitarimai buvo labai trumpi ir buvo gautas toks oficialus pranešimas:

Lietuvos Diplomatines Tarybos ir VLIKo delegacijos pasitarimų

KOMUNIKATAS

1952. VII. 21-24 d. Paryžiuje įvyko pasitarimai, kuriuose dalyvavo Lietuvos Diplomatijos Šešas Ministeris S. LOZORAITIS, Lietuvos Ministeris Londono p. B. K. BALUTIS, Dr. S. BACKIS, e. Lietuvos Atstovo p. Paryžiuje ir VLIKo Delegacija, kurią sudarė p. J. NORKAITIS, Dr. P. KARVELIS, T. ŠIDISKIS ir Dr. IVINSKIS.

Pasitarimuose buvo svarstyti VLIKo ir Lietuvos Diplomatinės Tarybos bendradarbiavimo reikalai. Susitarta, priimti diplomatų pasiūlymą, kuriuo einantys bendradarbiavimas vyksta tarp VLIKo Pirmininkui su Lietuvos Diplomatijos Šefu.

Platesnės Lietuvių Konferencijos klausimu sutarta, kad toliau Konferencija yra reikalinga.

Ją bendrai šauks Lietuvos Diplomatijos Šešas ir VLIKo Pirmininkas, susitarę dėl jos vietos, laiko, dalyvių ir darbotvarkės.

Pasitarimui pasibaigus Darbininkas tuoj spėjo paskelbti, kad pasiuntiniai iš viso nenori tartis, kad jie įsiekė kokios tai paramos iš Resistencinės Santarvės ir kt. O Draugas ėmė apgailestauti, kad ir Vykdomoji Taryba, kuri jau buvo paskelbta kaip sudaryta, iširusi, nes toks didelis diplomatas, kaip E. Turauskas, negavęs reikiamo pritarimo. Tik Draugas užmiršo, kad E. Turauskas, kaip ir visi kiti, yra VLIKo narys.

Fondas. Apie ateinančių metų veiklą ir bendrąsias lietuvių studentų dalyvavimo mūsų visuomeniniame gyvenime perspektyvas referuos naujai išrinktoji Centro Valdyba. Šalia tiesioginių užduočių, suvažiavimo metu numatoma keletas aktualių paskaityti, meno-literatūros vakaras ir t. t. Laukiama nemažai svečių.

I suvažiavimą kviečiami visi lietuvių studentai-ės ir tie, kurie yra ateinantiems metams priimti į akademines mokyklas studijų pradėti. Kviečiami šia iškilminga proga S-gos nepamiršti ir šiais metais diplomus įgiję jos nariai.

Suvažiavimą liečiančius sumanymus ir pageidavimus prašoma iš anksto siųsti CV sekr. R. Mieželiui, 4618 So. Paulina St., Chicago, Ill.

rauskas, negavęs reikiamo pritarimo. Tik Draugas užmiršo, kad E. Turauskas, kaip ir visi kiti, yra VLIKo narys.

Mus informuoja, kad Pasiuntinių pasitarime su VLIKo atstovais tikrai nesinteresavo, kaip bus sudaryta Vykdomoji Taryba, nes tai esąs VLIKo reikalas. Tik pasiūlė procedūrą, kaip turi būti tvarkomi reikalai, kurie vadinami Vliko ir pasiuntinių bendradarbiavimu. Tas pasiūlymas ir buvo priimtas. To pasitarimo metu Dr. S. Backis atsisakė nuo tolimesnės Vliko paramos, kaip iki šiol kad buvo tvarkomasi. Matyt, Paryžiaus pasiuntinybės išlaikymui lėšos gautos iš kitur, nes pasiuntinybė savo specialiu lėšų neturi, gi jų veiklai reikia nemažai.

Edv. Turausko į Vykdomąją Tarybą nepraleido jo paties artimi asmenys, kurie šiandien veikia Lietuvių Fronto vardu, bet VLIKe turi tris iškadus: Darbo Federacija, Vienybės Sąjūdis ir Lietuvių Frontas. Šiems atsisakius Edv. Turauską remti, atsisakė remti ir socialdemokratai, ir visiškai su pagrindu, nes jai neremia jo artimieji, tai kam remti kitiems. Taigi taip Edv. Turauskas iš Vykdomosios Tarybos ir iškrito, apie kurio iškritimą graudžiai parašė Draugas, bet nepasakė, kaip iš tikrųjų buvo.

Išleidžiant šį Dirvos numerį mes gavom iš Vokietijos telegraminį pranešimą, kad Vykdomoji Taryba pagalau sudaryta. Į ją įėjo: Karolis Žalkauskas, Petras Karvelis, Tomas Šidiskis ir Martynas Brakas. Ši Vykdomoji Taryba patvirtinta septyniais balsais.

Vliko posėdyje taip pat nutarta, kad negalindio pareigas eiti Vliko pirmininko pavaduotoju išrinktas Petras Karvelis. Vliko ir VT pirmininkų kadencija ribojama vieneriais metais.

PERSIJOJE TEBEVERDA

Iš ministerio pirmininko pareigų pašalintas Qavam kol kas nesurandamas ir, atrodo, dabartinis pirmininkas nežino jo buvimo vietos.

Perversmininkų teforizuoja mas parlamentas jau davė sutikimą Mossadeh valdyti 6 mėnesius be parlamento kontrolės. Tas pats parlamentas, kuris neseniai Qavam buvo išrinkęs ministru pirmininku, jau padarė reikiamus nutarimus konfiskuoti jo milijoninius turtus. Žmonai ir šeimai paliekama tik 160.000 dolerių. Konfiskuoti turtai, esą, bus sunaudoti sukilėlių žuvusioms šeimoms ir sužeistiems sukilėliams remti.

Mossadeh buvo užsisakęs kelionę į JAV, bet išgavęs iš parlamento visus reikalavimus, savo kelionę atšaukė. Į Persiją yra iškviestas buvęs Hitlerio finansų tvarkytojas Schacht. Nesnaudžia ir rusai, nes daro visokius spaudimus, kad dabartinę padėtį galėtų išlikti i žibalo pramonės eksploatavimą.

Korėja - mūsų didžiausia pamoka

ZURNALISTAS BILL DOWNS, KORĖJOS KARO ŽINOVAS, ATSKLEIDŽIA MUMS KĄ J. A. V. KARIUOMENĖ, LAIVYNAS IR AVIACIJA ISMOKO SUNKIOSE KOVOSE KODEJOJE. JO NUOMONE ŠIOS PAMOKOS GALI IŠGELBĖTI AMERIKĄ ID VISĄ PASAULĮ.

"Širdis plyšta, žiūrint į tuos vaikus. Vargas su jais, jie net padoriai apsikasti nemoka", — kalbėjo antrasis, dar labai jaunas karininkas anomis pirmomis Korėjos karo dienomis. Prieš dvi savaites jį sužeidė. Išblyškęs ir šluodamas gavo įsakymą grįžti į savo vienetą. "Aš stengiausi jus mokyti, bet nelabai sekėsi. Tik po to kai keli žuvo, jie suprato, kaip galima apsisaugoti žemėje", — tęsė jis savo išvedžiojimus.

"Mes daug draugų nustojomė tik todėl, kad nemokėjome apsikasti".

Jaunas jūrininkas iškilo kvepelti grynai oru. "Ką Jūs įsivaizduojate sakdami Didysis Jungtinių Valstybių laivynas? Ar Jūs žinote, kad tai košė užvirus Korėjoje, armija turėjo daugiau laivų negu pats laivynas".

28 metų lakūnas, tik ką grįžo iš Korėjos. Jis kovėsi virš Yalu upės. Sėdi jis dabar Washingtono vienoje taverne, sukinėja savo stikluoką ir filosofuoja: "Tai nėra tuščios kalbos. Lengvai galima patikrinti šiuos samprotavimus. Jeigu mes būtume skraidę anais MIG-15-iais, (rusų sprausminiai lėktuvai), būtume priešą nugalėję ir jo 1000 lėktuvų per 6 mėnesius sudorėję."

SILPNUMO PAMOKA

Korėja buvo milžiniška karinių bandymų teritorija, kurioje krauju užmokėjome už visas Jungtinių Valstybių karinių pajėgų klaidas ir trūkumus. Kai-na augsta — žuvo daugiau kaip 100.000. Šita auka būtų veltui atiduota, jeigu J.A.V. karinė vadovybė ir pati tauta nieko nemokėtų iš šios skaudžios karinės pamokos. Kada konfliktas Korėjoje įvyko, mes supratome, kaip tragiškai susilpnėjo J.A.V. per paskutinius penkis sunkios taikos metus. Gal ir supranta-ma, kodėl karinis Amerikos paruošimas buvo nukreiptas tik į krašto apsaugą ir gyvybę eventualiai trečiajam karui suliepsnuojus. Mūsų politikai domėjosi pasaulio gynyba ir atominės bombos panaudojimu, bet kuriame žemės paviršiaus plote.

J.A.V. kariuomenė nebuvo kovos kariuomenė. Ypač Japonijoje ji buvo labiau panaši į milžinišką visuomeninio pobūdžio klūbą, kuris ištiso lengvose nugalėtojų pareigose okupacijos metu ir atitolo nuo tikrojo kario paskirties.

Generolas Walton Walker, aštuntosios armijos vadas, vėliau žuvęs Korėjoje, suprato susidariusią pavojingą padėtį ir pradėjo reorganizuoti okupacines pajėgas į kovos vienetus. Deja, ši jo vos tris mėnesius besitęsiančių darbų sutrugdė komunistų 38 paralelės peržengimas.

Skaudi pamoka sekė dar skaudesnė pamoka. Amerikos kariuomenės ypač jūrininkai visame pasaulyje. Amerikos kariniai vienetai turi daugiausiai "ratų".

Deja skardžių pilnuose Korėjos slėniuose tie "ratai" netiko. Pirmomis Korėjos karo dienomis priešas buvo geriau motorizuotas, jis turėjo daugiau "ratų". Korėjiečiai galėjo gerai kopti i kalnus savomis kojomis, o amerikiečiai kareivis turėjo pirmiausia išmokyti vaikščioti pėsčiomis. Šis faktas susilaukė pajūkos, esą amerikietis turi geriausius batus, bet blogas kojas. Tik gaila, kad žiemai užėjus, pristatymas sušlubavo ir tada dažnai jokių batų neturėjome, ne tik geriausius.

KOVOS FRONTE

Amerikos pėstininkas taip pat turėjo daug prisiminti, ką seniai buvo pamiršęs. Jį privertė kautis, kaip kovėsi jo pro-pro-seneliai, kada juos užklupdavo indėnai nakties metu iš pasaly. Naktiniai antpuoliai ir infiltracijos parodė, kad reikia keisti taktiką. Tokių kovų metu esi apsuptas iš visų pusių vienoda priešų jėga, tiek iš priešakio ir užnugario, dešinės ir kairės.

Amerikietis patyrė, kad Garand-1 šautuvas yra puikus dienų metu, bet jo vertė abejotina priešais fanatikų mases nakties metu, kada ugnies jėga labiau reikšminga, negu taiklumas ir šūvio tolis. Iš kitos pusės jis įvertino naujojo ginklo, ypač bazook'o 3,2 colio, efektyvų veikimą, kada puldavo gretas tankus.

Šie pėstininkų trūkumai labiau pastebimi, negu kitų ginklo rūšių silpnosios pusės. Deja, jų visur buvo nemaža.

Pvz., aviacijoje turėjome paralėlių klaidų. Mūsų lakūnų moralė buvo pakirsta tuo faktu, kad daugelis jų pirmomis karo dienomis pusrėčiavo namuose, paskui skrisdavo i frontą atlikti skirtų uždavinių ir pietums vėl grįždavo i šeimos aplinką.

Tik neseniai išaiškintas didžiausias mūsų aviacijos trūkumas. Rusų pastatytas MIG-15 pasiūstas prieš mūsų skraidančių ginklų — F-86 Sabre Jet. MIG-15 yra pranašesnis už Sabre: jo motoras mažiau sveria ir yra pajėgesnis, pats lėktuvas lengvesnis. MIG nustelbia Sabre, bet kurioje augstumoje virš 12000 pėdų. Daug kovų vyksta tarp 25 ir 35000 pėdų.

Nenoriu aš čia gilintis į "Didįjį MacArthur'o ginčą", kada oro pajėgų vadovybė vieninai atsisakė bombarduoti Mandžiją, nes aviacijos pramonė buvo pasenusi. Mandžiūrijos bombardavimas būtų pareikalavęs didelių išlaidų, o atominės bombos panaudojimas galėjo išsaugoti III-o pasaulinio karo pradžią.

Iš kitos pusės mūsų aviacijos pramonė tapo pavojingai pasyvi. Tik nepamirškime, kad naujo naikintuvų paruošimas trunka nuo 4-7 metų, o bombonešio dar ilgiau ir nebūtų spėta pakeisti senąjį B-29 naujo tipo lėktuvais. Toks aprėžtas veiklumas didesniame konflikte galėjo virsti į pražūtingą tautinę nelaimę.

Vertingiausia pamoka Korėjoje pamokė mus, kad jokios atominės bombos, laivyno kovos daliniai ar moderniausias aviacijos naikintuvai negali pavaduoti pėstininkų vyro su ginklu rankose, kuris žengia pirmyn ir užima nugalėtus priešų žemes plotus.

Korėjoje vyrai pasinaudojo tomis pamokomis, kazin ar jos yra tinkamai suprastos ir kongrese? Ir kaip jas vertins?

PRIEŠO PAŽINIMAS

Iš pradžių mes priešus vadiname "laukiniais". Bet greit mariniai ir pėstininkai patyrė, kad pašaipos vardas "Gook" ne visai tinkamas gerai suorganizuotai šiaurinės Korėjos kariuomenei, kuri toli i pietus nužengė.

Korėjos karas pirmą kartą davė progos J.A.V. ir Jungtiniams Tautoms pažinti kokia yra Raudonoji Armija tolimuose Rytuose. Pamoka buvo labai vertinga.

Aviacija patyrė, kad ji nebesugeba sulaikyti besiveržiančių pirmyn masė. Net, jeigu priešio tiekimo linijos suardytos, žygiuojanti kariuomenė gali veikti ir tamsos priedangoje palai-kyti tiekiamą frontui.

Priešas mums įrodė, kad kartais nauji ir sudėtingi ginklai mažiau vertingi už senuosius. Laliausiai efektyvus ginklas komunistų gretose buvo rusų koptuotas senasis Thomson'o automatinis šautuvas, pagarsėjęs Leningrado gynyboje. Palyginus su amerikoniškais ginklais, šis seno tipo šautuvas grubiai padarytas, bet užtat lengvai vartojamas ir retai užspringsta.

"Jis, turbūt, galėtų šauti ir vandenyje", — pasakė vienas mūsų karininkas. Tuo tarpu puikiai pagaminti amerikoniški karabinai darnei užsikimšdavo Korėjos duznu.

Be kitų gerų pamokų Korėjoje mes susilaukėme dar ir vieno labai subtalaus pamokymo, būtent, kad žmonių rasė nieko bendro neturi su jos sugebėjimais kovoti ir gintis.

Komunistų oro pajėgos parodė, kad ir primityviausiam karo lauke, kaip Korėjoje, taikliai ir efektyviai vartojami priešlėktuviniai ginklai. Šie jų ginklai yra labai geri. Paskutinės kautynės patyrėme, kad komunistai turi puikius radaro įrenginius. Jie sugeba pastebėti iš Seulo Kimpo aerodromo kylančius lėktuvus, nustatyti jų skaičių ir duoti pranešimą MIG naikintuvams už Yalu upės. Todėl nenuostabu, kad grįžtant iš priešų pusės pasigėsdavome savųjų Sabrų.

Suglaudžiant galiu pastebėti, kad komunistinės pajėgos tolimuose Rytuose bazuojasi ne vien masėmis, bet ir moderniais moksliniais pagrįstais įrengimais, tokiais, kaip priešlėktuvinė gynyba, puikūs ryšiai ir tikslus radaro veikimas.

PASIRUOSIMAS KOVAI

Jungtinių Tautų oro pajėgas, nežiūrint didelių nuostolių, viršija komunistinė aviacija vien todėl, kad turi geriau paruoštus lakūnus. Bet oro kautynės išmoko priešą daryti pažangą. Ne veltui vienas mūsų lakūnas pasakė: "Mes jaučiame, kad mokykome priešus kautis". Šios kautynės mums parodė, kad nuo to momento, kada Sovietų Sąjunga įstojo į karą Korėjoje, ji sudarė Amerikai didelių sunkumų. Tiems sunkumams nugalėti teks sugausti daug laiko. Šiuo metu Amerikos aviacija specialia taktika ir ypatingu lakūnų paruošimu nugalėjo dalį tų sunkumų.

(Perkelta i 8-tą puslapį)

LIETUVA COLGATE UNIVERSITETO KONFERENCIJOJE

Aleksandras Kerenskis, 1917 metų vasarą, buvęs Rusijos laikinosios demokratinės vyriausybės galva, kalbėdamas liepos 28 ir 29 dienomis, Hamilton, N. Y., Rytų Europos diskusijų grupėje Colgate Universiteto suruoštoje konferencijoje Amerikos užsienių politikai svarstyti, pakartotinai išsitarė esąs už Lietuvos, Estijos ir Latvijos atstatymą nepriklausomomis valstybėmis, kai tik Sovietų režimas bus nugriautas. Tačiau jis esąs kitos nuomonės dėl ukrainių ir kitų, anot jo, "Rusijos tautų" nepriklausomybės, kurių galėtų būti suteikta toms tautoms tik tuomet, jei jos pareikštų norą, tarptautiniai prižiūrimuose plebiscituose, atsiskirti nuo būsimosios demokratinės Rusijos. Tų tautų, išskyrus Pabaltijos valstybes, santykius su Rusija p. Kerenskis pasisakė vaizduojantis laisvos federacijos rėmuose.

Rytų Europos grupės diskusijose dalyvavo ir Pabaltijo atstovai — vicekonsulas New York'e p. Vytautas Stašinskas, Lietuvos Pasiuntinybės Washington'e pavestas, Estijos generalinis konsulas p. Johannes Kaiv, ir Latvii Patariamiosios Grupės pirmininkas p. Vilis Maens, Latvijos Pasiuntinybės įgaliotas.

Salia Rytų Europos grupės, konferencijoje dar veikė kitos penkios diskusijų grupės, kuriose buvo svarstomos Vakarų Europos, Azijos ir Tolimųjų, Vidurio bei Artimųjų Rytų, Afrikos ir Lotynų Amerikos problemos.

Rytų Europos grupės tikslas buvo nustatyti ir išnagrinėti Sovietų imperijos, įskaitant čia ir vadinamąsias satelitines valstybes, silpnąsias puses tautiniu, ekonominiu, žemės ūkiu, ir kitais požiūriais ir apsvastyti galimumus ir priemones išnaudoti tuos silpnumus siekiant tos imperijos suskaldymo.

Lietuvos atstovas savo pasisakyme pastebėjo, kad, nors ir esant daugeliui įvairių ir rimtų silpnųjų sovietiniame pastate, didžiausiu jo silpnumu reikia laikyti tą faktą, kad tame tautų kalėjime uždarytos tautos veržiasi i laisvę. Laisvės trošksta ir pati rusų tauta, kas vaizdžiai matėsi iš to, kad milijonai rusų, atsidurusių po karo Vakaruose, nenorėjo grįžti Sovietijon ir turėjo būti jėga ten gražinti, kaip kad, deja, buvo susitarta Jaltos. Demokratinės jėgos turėtų išnaudoti šį visuotinį laisvės troškimą ir paskelbti įsakmiais ir aiškiais žodžiais, visų sovietų pavergtų valstybių ir tautų išvadavimą, kaip galutiną laisvojo pasaulio tikslą.

Tas laisvės pažadas, jo nuomone, yra aštriausias ginklas demokratijų arsenale, ir jis turėtų būti naudojamas.

L. G. K.

AMERIKIEČIAI LAIMEJO OLIMPIADĄ

Rugpjūčio 3 d. Helsinkyje pasibaigė sporto olimpiada. Ilgą laiką olimpiadoje taškais pirmavo SSSR, daugiausia taškų gavusi iš gimnastikos varžybų. Bet i pabaigą amerikiečiai smarkiai pasispaudė ir olimpiadą laimėjo 610 taškų pasekme. Rusija atsiliko antroje vietoje su 553 taškais. Trečioje vietoje liko Vengrija su 296 taškais. Toliau išsiriškavo Švedija, Vokietija, Italija, Suomija, Prancūzija, Čekoslovakija, Anglija ir t. t.

Kita olimpiada įvyks po kelių metų Australijoje, Melbourne mieste.

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland, Ohio, every Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copie — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-eina kiekviena ketvirtadienį. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Jregistruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.50. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

KAS ir KUR

• Žinomam tautinių šokių mokytoji Vytautui F. Beliajui, šiuo metu gulčiančiam vienoje Colorado sanatorij, padaryta operacija. Išimtas kairysis inkstas. Operacija pavyko gerai ir ligonis taisosi. Tikimasi, kad šį rudenį ar ateinančią pavasarį Vytautas jau galės aplieisti ligoninę ir įsijungti į lietuviškų šokių skleidimą Amerikoje.

• Lietuvių katalikų kongresas, šaukiamas ALRKF, įvyks rugsėjo 26 — spalio 2 d. Detroite. Kongrese bus paminėta vysk. M. Valančiaus 150 metų gimimo sukaktis.

• Amerikos Lietuvių Taryba pranešė, kad 1952 metų vėjaušas sąskaiton iki liepos mėn. 1 d. surinkta \$43,221.45. Iš Chicago gauta \$9,637.68. Tai stambiausioji suma, bet pagal esamą lietuvių skaičių, žymiai atsilieka nuo kitų mažesnių kolonijų.

• Pranešama, kad naujai išrinktos Lietuvių Studentų Sąjungos Jungtinėse Amerikos Valstybėse Centro Valdybos Pirmininko Vyt. Kavolio adresas yra: Vyt. Kavolis, 5317 S. Maryland Ave., Chicago 15, Ill.

• Australijoje einas ir plačiai skaitomas iliustruotas savaitraštis Pix, liūdnujų birželio mėn. įvykių progą, įdėjo iliustruotą

rašinį apie Pabaltijo valstybes ir jų kraštų išgyventus vargus.

• Australijoje apsigyvenusių lietuvių teisininkų draugijos valdybą dabar sudaro: J. Kalvaitis, V. Linkevičius ir E. Jansonas.

• Paskutinėje egzaminų sesijoje, Kanadoje, gydytojui reikalingus egzaminus išlaikė J. Yčas ir gavo praktikos teises. Jis įsikurs Toronto.

• Muzikas St. Gailevičius, ilgesnį laiką gyvenęs Montrealyje ir ten vadovavęs lietuvių chorui, pastaruoju metu persikėlė į Torontą.

• Baltimorėje mirė Ambrozijus Laukaitis, buv. S.L.A. pirmininko adv. Wm. Laukaitio tėvas. Jis buvo kilęs iš Gražiškių, Vilk. apskr. irėjo 78 metus.

• Lietuvių Teisininkų Draugijos Užsienyje žurnalas "Lietuvės Teisininkas" leidžiamas Detroite, Mich. (17600 Lindsay Ave.). Rugpjūčio mėn. išeina penktas žurnalo numeris. Turinys daug studijinės ir teisininkams aktualios medžiagos.

Patark ir kaimynui,
kad prenumeruotų
DIRVA

STONY BROOK LODGE

PR. LAPIENĖ, Vedėja

Kas mėgsta maudytis jūrų vandenyse, žavėtis gamta, džiaugtis lietuviška aplinka, kviečiamas į STONY BROOK LODGE, STONY BROOK, LONG ISLAND. Čia ideali vieta įvairiems pobūviams bei piknikams.

Kambarius atostogoms ir dienas įvairioms išvykoms prašome rezervuoti raštu, adresuojant: Mrs. Lape, Stony Brook, L.I., N.Y. Telefonas Stony Brook 7-0586.

Susisiekimas automobiliais 25 arba 25A keliu; arba iš Jamaica stoties Long Island traukintu į Stony Brook. Stotyje svečius pasitinka vasarvietės mašinos.

SPORTAS

VEDA ALGIRDAS BIELŠKUS

Olimpiada Helsinkyje

PLAUKYMAS

Antra, pagal svarbumą, sporto šaka olimpiadoje, šalia lengvosios atletikos, buvo plaukymas. Ir čia, kaip ir lengvojoje atletikoje, varžybos buvo labai įtemptos ir augštos klasės, ką parodo 8 nauji olimpiniai rekordai iš 11 nuotolių vyrų ir moterų klasėse. Tarp jų 1 yra kartu ir naujas pasaulio rekordas: 4x100 m. moterų estafetė Vengrijos komanda (E. Novak, J. Temes, I. Novak, K. Szoke) praplaukė per 4:24,4 min.

Plaukyme ryškiai pirmavo amerikiečiai. Iš kitų pažymėtini vengrai, japonai ir prancūzai. Kitos tautos mažai tegavo praiskverbi ir geresnes vietas. Sovietų Sąjungos plaukikai pasirodė dar nepriaugę pasaulinei klasei.

Pagal surinktus taškus, bendroje klasifikacijoje, pirmąją kraštą pasiskirstė šia tvarka: 1) USA 141; 2) Vengrija 62; 3) Japonija 30; 4) Prancūzija 29; 5) Olandija 19 ir 6) Pietų Afrika 13.

Toliau duosime atskirai vyrų ir moterų plaukymo varžybų apžvalgą ir techniškas pasekmes.

PLAUKYMAS VYRAMS

Plaukymas vyrams tapo amerikiečių grobiu, laimint 6 aukso medalius iš 8 rungčių, nors jie šie pasiekti reikėjo labai pastangoms ir, prie mažiau laimės, nemaža jų laimėtų medalių dalis galėjo išslysti iš rankų. Stiprus japonai šį kartą, reikia pripažinti, turėjo nesėkmę. Stipriai pasirodė ir prancūzai su švedais. Pasiekta 5 nauji olimpiniai rekordai.

3 kraštai, daugiausia surinkę taškų vyrų plaukyme yra: 1) USA 93; 2) Japonija 30 ir 3) Prancūzija 21.

100 m. nuogara: 1) Ytshio Oyokawa (USA) 1:05,4 min. (naujas olimp. rek.); 2) G. Bonzon (Prancūzija) 1:06,2; 3) J. Taylor (USA). 200 m. krūtine: 1) John Davies (Australija) 2:34,4 min. (naujas olimp. rek.); 2) B. Stassforth (USA) 2:34,7; 3) H. Klein (Vokietija) 2:35,9.

Techniškos pasekmės. 100 m. laisvu stilium: 1) C. Scholes (USA) 57,4 sek.; 2) H. Suzuki (Japonija) 57,4; 3) G. Larson

(Svedija) 58,2. 400 m. laisvu stilium: 1) Jean Boiteux (Prancūzija) 4:30,7 min. (naujas olimpinis rekordas); 2) F. Konno (USA) 4:31,3; 3) O. Ostrand (Svedija) 4:35,2. 1500 m. laisvu stilium: 1) Ford Konno (USA) 18:30,0 min. (naujas olimp. rek.); 2) S. Hashizume (Japonija) 18:41,4; 3) T. Okamoto (Brazilija) 18:51,3.

4x200 m. estafetė. 1) USA (W. Moore, B. Woolsey, F. Konno ir J. McLane) 8:31,1 min. (naujas olimp. rek.); 2) Japonija 8:33,5; 3) Prancūzija 8:45,9; 4) Svedija 8:46,8; 5) Vengrija 8:52,6; 6) Anglija 8:52,9.

Suoliai nuo 3 m. lentos: 1) David Brown (USA) 205,29 tašk.; 2) M. Anderson (USA) 199,84; 3) B. Clotworthy (USA) 184,92. Suoliai iš 10 m.: 1) Sammy Lee (USA) 156,28 tašk.; 2) J. Capilla (Meksika) 145,21; 3) G. Haase (Vokietija) 141,31.

PLAUKIMAS MOTERIMS

Plaukyme moterims aiškiai pirmavo vengrės, laimėdamos 4 aukso medalius iš 7 rungčių. Amerikietės labai stipriai dominavo suoliauose. Ankščiau buvusios stipriosios olandės tapo nustumtos į 3 vietą, o kadaise pasaulį stebinusios danės liko net 7 vietoje. Varžybose pasiekta 3 nauji olimp. rekordai, iš kurių 1 naujas pasaulio rekordas.

Moterų plaukyme pirmavo šie kraštai: 1) Vengrija 58 taškai; USA 48; 2) Olandija 19.

Techniškos pasekmės. 100 m. laisvu stilium: 1) Katalin Szoke (Vengrija) 1:06,8 min.; 2) J. Termeulen (Olandija) 1:07,0; 3) J. Temes (Vengrija) 1:07,1. 400 m. laisvu stilium: 1) Valerie Gyenge (Vengrija) 5:12,1 min. (naujas olimp. rek.); 2) E. Novak (Vengrija) 5:13,7; 3) E. Kawamoto (USA) 5:14,0. 100 m. nuogara: 1) Joan Harrison (Pietų Afrika) 1:14,1 min.; 2) G. Wielema (Olandija) 1:14,5; 3) J. Stewart (Nauj. Zelandija) 1:15,8. 200 m. krūtine: 1) Eva Szekeley (Vengrija) 2:51,7 min. (naujas olimp. rek.); 2) E. Novak (Vengrija) 2:54,4; 3) H. Gordon (Anglija) 2:57,6. 4x100 m. estafetė: 1) Vengrija 4:24,4 min. (naujas olimpinis ir pasaulio rekordas); 2) Olandija

Pagerbtas Dr. Norem

IŠ LOS ANGELES LIET. GYVENIMO

Dr. Norem, buvęs JAV ministras Lietuvai, dabar gyvenęs viename Los Angeles priemiestyje, čia pasireiškęs kaip labai nuosirdus Lietuvos draugas ir užtarėjas dažnai dalyvauja įvairiose vietos lietuvių iškilmėse — liepos 27 d. atšventė savo 25 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Ta proga ji pasveikinti lietuvių vardu buvo nuvykę Lietuvos Garbės Konsulas dr. J. Bileskis.

Lietuvius tremtinis Vladas Hriškevičius, čia pasivadinęs John Rees, nuolat važinėdamas po Kalifornijos skaito paskaitas apie bolševizmą. Šiomis dienomis jis kalbėjo turtuolių klubo Los Angeles "Breakfast Club" surengtose diskusijose, kuriose be V. Hriškevičiaus kalbėtojų buvo rabinas dr. Edgar F. Magnin ir pastorius dr. Fred M. Judson.

Los Angeles Sandaros skyrius šiomis dienomis išsirinko naują valdybą, kuri pareigomis pasiskirstė šitaip: dr. Petras Pamatitis — pirmininkas, Vincas

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimu proga DIRVOS spausdinimo priemonės pagerinti auoko šie skaitytojai:

Kudirka Ant., Waterbury \$2.50
Taoras J., Pittsburgh 0.50
Morkūnas V., Cleveland 1.00
Rekašius J., Detroit 1.00
Zodeiko K., Philadelphia 1.00
Dragasius A., Canada 0.50
Pulkalnikas A., Canada 0.50
Kregždė J., Avon 0.50
Bludzius Andr., Detroit 1.00
Steponaitis K., New Britan 1.00
Vaitėnas M., Dr., Cleveland 2.00
Bubelis D., Rockford, Ill. 0.50
J. V., Amherst, Mass. 1.00

4:29,0; 3) USA 4:30,1; 4) Danija 4:36,2; 5) Anglija 4:37,8; 6) Svedija 4:39,0.

Suoliai nuo 3 m. lentos: 1) Patricia McCormick (USA) 147,30 tašk.; 2) U. Mareau (Prancūzija) 139,34; 3) Z. Olsen-Jensen (USA) 127,57. Suoliai nuo 10 m.: 1) Patricia McCormick (USA) 79,37 tašk.; 2) P. J. Myers (USA) 71,63; 3) J. S. Irvin (USA) 70,49.

traukė savo melodijas. Jonas Kasmauskas visas tas nuotakas užfiksavo filmoje. Su dideliu pasisekimu rengėjai stengėsi gražiai patarnauti gegužinės dalyviams.

Ypatingai didelė pagarba ir padėka tenka gegužinės vadovui, Bostono skyr. V-bos nariui Antanui Bačiuliui ir jo padėjėjui Jurgiui Laurinaičiui. Kartu padėka ponioms, kurios rūpestingai paruošė užkandžius, štai jos: Barbora Jurgelevičienė, Kalvaitienė, Ščiukienė, Strockienė, Nikolskienė, Laurinaitytė, Strockytė.

Gegužinėje aktyviai talkininkavo: Myk. Gricius, R. Veitas, Ant. Vilėniškis, L. Lendraitis, Ad. Ščiuka, D. Nikolskis, P. Blumai, A. Muikaitis, J. Vaičiūrgis, F. Eidimtas, V. Vaičiūnas, Barulis, Adamkavičius, A. Strockis.

Gegužinę aplankė Worcesterio skyrius su pirmininku, o taip pat Nashua, N. H. skyriaus atstovai.

Padėka Brocktono prekybininkui Zinkevičiui už dovaną, už garsinimą per radiją Steponui Minkui, Dirvai, Am. Lietuviai, Tėvynei, Darbininkui. Taip pat ir visai gausiai visuomenei, kuri aplankė mūsų gegužinę. Kadangi peļno naš skiriama Diepholzo gimnazijai remti, tai visuomenė, kuri atsilankė į gegužinę, prisidėjo ir prie lietuviškosios gimnazijos Vokietijoje parėmimo.

A.L.T. S-gos Bostono skyr. ir N. Anglijos Apygardos V-bų vardu:
Dr. B. Kalvaitis, Ignas Vilmskis ir Alf. Latvėnas

Ar jau

įstojai į

VILTIES

draugiją?

LIETUVIŲ TAUTOSAKOS LOBYNAS

Redaktorius — leidejas Dr. Jonas Balys

Dvi dalys kartu įristos: Dvasios ir Žmonės, 166 sakmės, 126 psl.; Liaudies Magija ir Medicina, 94 psl.

Knyga didelio formato, spalvotas viršelės, pieštas dail. V. K. Jonyno.

Kaina \$3.00.

Gaunama Dirvoje.

BARABAS

ISTRAUKA IŠ PEAR LAGERKVIST "BARABAS"

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

Kartą, būdamas viename rūmų rūsy, jis užtikto žuvies ženklą, įbrėžtą sienoj nuošalioj vietoj. Padaryta buvo nevykusiai, bet nebuvo jokios abejonės, kas norėta pavaizduoti ir ką tai turėjo reikšti. Jis stovėjo, negalėdamas suprasti, kuris vergas galėtų būti krikščionis. Apie tai jis ilgai galvojo, o paskui ėmė atidžiai stebėti kiekvieną, norėdamas išsiaiškinti šį dalyką. Bet jis jį neklausinėjo. Jis nenorėjo tai sužinoti iš kitų, gal būtų, jau žinančių, nors juk tai nebūtų buvę taip sunku sužinoti. Jis to nedarė.

Jis nepalaikė santykių su jais, su kitais vergais, daugiau, negu buvo reikalinga. Jis su niekuo nesikalbėdavo ir už tai jų nepažino. Dėl to niekas ir apie jį nieko nežinojo, ir niekam jis nerūpėjo.

Romoj buvo daug krikščionių, jis tai žinojo. Jis žinojo, kad jie renkasi savo maldos namuose, savo brolijose įvairiose miesto dalyse. Bet jis nesi-

stengė jų surasti. Vieną kitą kartą jis buvo begalvojas tai padaryti, bet to nepadarė. Jis nešiojo jų Dievo vardą, įbrėžtą jo vergo ženkle, bet jis buvo perbrauktas.

Paskutiniu metu, matyti, turėjo rinktis labai slapta, nes bijojo persekiojimų. Barabas buvo tai girdėjęs turį jį pėdsakus, kad galėtų apsisaugoti nuo jų, kaip šventos Motinos maldykos sargas apsisaugojo nuo jo. Jie esą šlykštūs, nekenčiami, įtarinėjami burtais ir viskuo kitu, o jų dievas esą buvęs didelis piktadarys, jau seniai nukryžiuotas. Su juo niekas nenorėjo turėti reikalų.

Vieną kartą Barabas nugirdo du vergus, stovinčius ir patylomis besikalbančius tamsiame rūsy. Jiedu manė esą vieni, nes jo nematė. Barabas taip pat jų nematė, bet jis pažino juos iš balsų. Tai buvo du neseniai pirkti vergai, dar nedaug savaikių išbuvę šiuose namuose.

Jiedu kalbėjo apie brolijos susirin-

kimą, kuris turėjo įvykti kitą vakarą Marko Lucijaus vynuogynė prie Apijos kelio. Valandėlę pasiklausęs, Barabas suprato, kad turėjo susirinkti ne vynuogynė, bet žydų katakombose, tenai prasidedančiose.

Nuostabi vieta susirinkimui... Tarp mirusiųjų... Kaip jie galėjo išsirinkti šią vietą susitikimui?...

Kitos dienos vakarą, prieš uždarant vergų rūšį nakčiai, jis išslinko iš rūmų slapta, statydamas į pavojų savo gyvybę.

Kol pasiekė Via Appia, buvo jau bebrėkštą, sunku buvo besutikti gyvą žmogų. Vynuogyną surado, paklausęs pomenų, varantį pakeliiu namo savo avių bandą.

Atsidūręs požemy, jis žengė apgrai-bomis siauru nuolaidžiu koridorium. Einanti pro angą šviesa iš lauko kiek dar rodė, kur eiti žemyn pirmu kapu taku, bet tuoj jis dingio tamsioje. Jis ėjo grabaliodamas prieš save, liėsdamas rankomis šaltus, drėgnus sienų akmenis. Jie turėjo būti susirinkę pirmame didžiajame kapų rūsy, taip jis buvo nugirdęs iš anų vergų. Ir jis žengė toliau.

Dabar jam pasirodė, lyg jis girdįs balsus. Jis sustojo ir pasiklausė — ne, nieko negirdėti. Jis vėl ėjo. Jis visą lai-

ką turėjo eiti labai atsargiai, saugodamasis laiptų, kurie vienur ir kitur vedė vis žemyn. Jis ėjo ir ėjo.

Bet jis nepriėjo jokio kapų rūšio. Tiesėsi vis tas pats siauras kapų takas. Dabar jis išsišakojo, jis tai pastebėjo, bet nežinojo, kuria šaka eiti. Jis sustojo slyruodamas, visai nebežinodamas, ką toliau daryti. Bet čia jis pamatė kiek atokiau šviesos krislį — gana tolokai. Taip, tai buvo šviesos krislas! Jis nuskubėjo prie jo. Taip, tenai jie turi būti!

Bet netrukus šviesa dingio iš akių. Ji dingio. Gal būtų, jis neįtuo, kai pasuko kitu taku, pirmojo kelio atšaka. Jis grįžo atgal, norėdamas vėl pamatyti šviesą. Bet ji buvo dingusi, jos daugiau nebebuvo!

Jis sustojo visiškai sumišęs. Kur jie buvo? Kur jis galėjo juos rasti? Ar jų čia nėra?

Ir kur jis patęs? Taip, jis žinojo, kaip čia atėjo, kelią ligi įėjimo jis visados suras. Ir jis nutarė grįžti atgal.

Taip jis beeidamas atgal kapų taku, kuriuo jis buvo atėjęs ir kuriame gerai atsiminė kiekvieną laiptą, jis staiga vėl pamatė šviesą. Visiškai aiškia, didelė šviesa, bet kitą atšakoj, kurios pirma nebuvo pastebėjęs, ir ne ta pačia

kryptim, kaip ankščiau. Bet tai turi būti vistiek ta pati šviesa, ir jis pasi-leido į tą pusę — tai ten jie turi būti! O šviesa darėsi vis stipresnė ir stipresnė...

O paskui ji staiga užgeso. Ji dingio visiškai.

Jis griebė sau už galvos, už akių. Kas tai galėjo būti per šviesa, kurią jis matė? Gal tai nebuvo šviesa? Gal tik įsivaizdavimas... ar kas nors bloga su jo akimis... kaip tą kartą prieš daugelį metų... Jis jas patrynė ir apsidairė...

Ne, čia nebuvo jokios šviesos. Niekur, nė vieno pusėj! Vien tik begalinė, žvarbi tamsa, kurioj jis buvo vienulis vienas — nes jų čia tikrai nebuvo, čia nebuvo nė vieno žmogaus, nė vieno gyvo sutvėrimo, išskyrus jį. Tiktai mirusieji!...

Mirusieji!... Aplinkui visur buvo mirusieji. Visur, visose pusėse, visuose takuose, koridoriuose, kur tik jis ėjo. Kur tik jis būtų ėjęs! Jis neturėjo nė mažiausios nuovokos, kokių kelių eiti, kad iš čia išeitų, kad iš čia išstruktų, iš mirusiųjų karalystės...

Mirusiųjų karalystė! Jis buvo mirusiųjų karalystėje! Jis buvo uždarytas mirusiųjų karalystėje!...

Lietuvių ir latvių mitologijos panašumai ir skirtumai

DR. JONAS BALYS

Nors lietuviai ir latviai yra artimi gimnatai, tačiau jų mitologija turi daugiau skirtumų, negu galima būtų tikėtis. Svarbiausias dievas, Perkuons, yra tas pats. Ta pati ir likimo dievaitė Laima, tik ji latviuose ne tik naujagimio likimą nulemia, bet yra ir gimdyvių globėja. Šita jos veikla lietuviuose ne tokia aiški. Jai talkininkauja rūpinantis gimdyvėmis ir kūdikiais kitos trys deivės: Dekla, Karta ir Mara. Mūsų pasakose irgi minimos trys laumės, lemiančios naujagimio likimą. Lietuviška fėjos pobūdžio "laumė", latviuose "lauma", jau beveik tas pats, kaip ir "ragana", kurią jie dar vadina "spigena". Numirėlis vadinamas "velis" (lietuvių "vėlė", "velionis"). Dangaus kunai, Saule ir Meness, latvių panašiai gerbiami, kaip ir lietuvių. Tuo tarpu jų Auseklis jau yra vyriškas, kai mūsų Ausrinė yra moteriška. Velnia latviai vadina velns, bet turi jam ir kitą vardą — juoda. Besivaidejančių nesavimurti mirusių žmogų, kuris slogina miegančius, latviai vadina lietuvis (lietuvių jį vadina: vaidulis, nelaikis, upioras). Burtininkas, kuris žmonėms gerą daro, latviai irgi vadina burtininkas, o blogą kerėtoją jie vadina burvis. Pavogtas gėrybes latviams neša pūkis (vokiškos kilmės), žemaičiuose jis pasidarė pūkyš, o šiaip lietuvių paprastai vadinamas aitvaru.

Daugelis kitų dievybių jau žymiai skiriasi. Latviuose žemesnės dievytės ir globėjos yra moteriškos ir vadinamos "motinomis" (mate), kurių jie turi visą būrį: zemesmate (žemės motina), ūdensmate (vandens m.), jūrasmate (jūros m.), velumate (vėlių m.), ugunsmate (ugnies m.), laukumate (laukų m.), vejasmate (vejo m.), mežasmate (miško m.) ir kitos. Lietuviai tuo tarpu labiau yra linkę prie vyriškų dievybių, pvz., Lauksargis, Žemėpatis, Vėjopatis, Bangpūtys. Išimčių yra abiejose pusėse: latviai turi vyrišką Mežatuvą (miško tėvą) ir Majaskungą (sodybos ponas, miręs prosenelis), o lietuvių turi moterišką Medeivę, Žemyną ir Gabiją, kurios yra populiarnės, negu vyriški atitikmenys: Girystis ar Giraitis, Žemėpatis ir Gabjaujis.

O vis dėlto visiškai "motinų" nebuvimas yra labai būdingas lietuviams ir negali būti pripuolamas dalykas, kai latviai jų tiek daug turi. Apsidairę pama-

tysime, kad ne baltų, bet finougriškų tautų labai yra mėgstamos visokios "motinos" (Volgos finai) ir "dukterys" (Baltijos finai). Matyt, jų įtaka ir bus palietusi latvių, bet nei kiek nepaveikusi lietuvių. Lygiai taip pat, kaip ir latviai, pasidarė savo dievytės čeremisai, pavartodami žodį awa (-motina), pvz.: tul-awa (-ugnies m.), melande-awa (-žemės m.), teleze-awa (-Mėnulio m.) ir t.t. Taip pat elgiasi ir mordvinai: mastor-ava (-žemės m.), tol-ava (-ugnies m.), kov-ava (-Mėnulio m.), ved-ava (-vandens m.), vir-ava (-miško m.) ir t.t. Tad atrodo, kad šiuo atžvilgiu latviams padarė įtakos ne artimieji jų kaimynai Baltijos finai, bet daug tolimesni Volgos finai, kuriuos sudaro čeremisai ir mordvinai. Su pastaraisiais baltai kadaise (apie 200-300 metų prieš Kr.) įvyko ne žodžių pasiskolinimas, bet sąvokų perėmimas, tai reiškiny, kuris mitologijos srityje dažnai pasitaiko.

Kitas įdomus atvejis. Latvių dainose dažnai užtikami "dievo sūnūs" (dieva deli) ir "saules dukros" (saules meitas), kurie (-ios) mūsų tautosakoje yra labai retas ir netikras dalykas. Tiesa, viena daina Nesselmanno redakcijoje (1853 m.) taip prasiideda: "Po klevėliu šaltinatis, čia dievo sūneliai, atein šokti mėnesienojo su dievo dukrelėmis". Jis tą dainą ėmė iš Rėzos palikimo, kai pats Rėza tą pačią dainą 1825 m. taip atspausdino: "Po klevėliu šaltinatis, čystas vandenis, kur atėit Saulės Dukrytės anksti burną prausti." Prof. M. Miržiška, tyrinėjęs Rėzos ir lietuviškų paliktus rankraščius, davė pagrindo kilti įtarimui, kad šis dainos posmas yra paties Rėzos bandytas suredaguoti, greičiausia remiantis latviškais dainų pavyzdžiais, kaip ne kartą su Rėzos paskelbtomis mitologinėmis dainomis yra atsitikę (žiūr. "Liudo Rėzos dainos", I 95). Rėza gerai mokėjo ir lietuviškai, ir latviškai. Be anos įtartinos dainos, "saules dukrą" dar mini priežodis "nei Saulės dukra jam neįtik", kuris gali būti tik paprastas palyginimas, atsiradęs ir be mitologiskų vaidinimų veikimo. Rėzos dainos Nr. 78 "Miela Saulyte, Dievo dukryte" niekas daugiau lietuviuose nerado, o latviuose ją dažna (Ba-

rons, I 664 t.).

Latvių "dievo sūnelius" negalime gretinti su graikų dioskura (dvyniais), nors kaikas taip daro. Mat jų sūnelių yra ne pora, bet daug (keturi ar penki). Čia greičiau galėjo paveikti estų įtaka, kurie mėgsta pridėti prie dievų ir herojų vardų žodį "poiss" (-berniukas) arba "poeg" (-sūnus), pvz.: Pikksepoiss (-graištinio berniukas), Kaleviopog (-Kalevo sūnus) ir kt. Visokias mitologines "dukteris" (suomių tar, estų tuetar, neitsi) labai mėgsta Baltijos finai. Suomiai turi: paivaeter (-Saulės duklė), kuutar (-Mėnulio d.), ilmater (-oro d.) ir kitas. Estų ilmatueta arba ilma-neitsi yra "oro duklė" (tokių "dukterų" estai turėję ir daugiau, dabar suomiai juos šiuo atžvilgiu pralenkia, nes suomių mitologija geriau išsilaikė, negu estų). Tad darau išvadą, kad latvių "dievo sūnūs" ir "saules dukros" gali būti atsiradę veikiant Baltijos finų įtakai. Šitos mitologinės būtybės nepriklauso senajam baltų mitologijos lobynui, pvz., senprūsiai apie tokius dalykus nieko nežino. Tuo tarpu fino-ugrų padėrmės vogulai ir ostjakai tiki, kad dangaus dievas turi septynis sūnus.

Ne tik "motinų" ir "dukterų" atžvilgiu latviai bus gavę įtakos iš fino-ugrų, bet ir dar vienu svarbiu atveju. Savo dangaus dievą (Dievs, Dievinš) latviai dažnai mini dainose ir ten jis yra visiškai kitoks, negu per dēm krikščioniškas lietuviškų pasakų "dievas-senelis". Latvių dainų dangaus dievas (tik dainos apie jį aiškiau kalba) gyvena danguje, kaip ūkininkas žemėje. Jis turi savo namus po dideliu ažuolu ir puikų sodą, jo daržinė pilna javų, jo gyvuliai nuostabiai dauginasi. Jis pats dirba visų lauko darbų, matyt, ir pavargsta, nes dainos dažnai mini apie jo miegą. Jis turi didelę šeimą, minimi "dievo sūnūs", kurie darbuojasi, kaip ūkininko vaikai ir turi gerus žirgus. Tėvas irgi keliauja vežime ar rogeše, kurias traukia keli arkliai. Kitose dainose jau labai aiški krikščionystės įtaka. (Žiūr. M. Jonval, "Les chansons mythologiques", p. 9 t.) Tokio dangaus dievo lietuviška tautosaka nežino.

Ir vėl mus nustebina, kai labiausiai panašius sąvokas surandame kur kitur. Apie fino-ugrų dangaus dievą geriausias jų religijos žinovas suomis Uno Holm-

berg taip rašo: "Žinant, kad augščiausias dievas, kaip jau matyti iš jo vardų, kitakart buvo tiksliai sudvasintas dangus, tad nėra nuostabu, kad vaidiniai apie jį, ypač ankstyvesniais laikais, buvo neišskūs ir netikri... Kaip nebuvo aiškios sąvokos apie tą būtybę, taip nebuvo daroma pastangų jį su- daiktinti [išskobiant jo status]... Tiksliai liaudies poezijoje mes randame suasmenintą dangaus dievą. Čeremisai pasakoja, kad jis yra panašus į žmogų būtybę, gyvenanti danguje. Kaip ir žmonės čia žemėje, jis užsiima ūkininkyste, turi žalias ganyklas ir daug puikių galvijų. Jis laiko ir bites, kaip pritinka geram čeremisų ūkininkui. Aukų maldose jis [tas dangaus dievas] vaizduojamas kaip žemiškas valdovas su dideliu būriu magesnių dievybių, kurioms irgi kartais aukojama. Ostjakų ir Vogulų dangaus dievas, kaip koks turtingas ir galingas valdovas, gyvena viršutiname [devintame] danguje, ten turi namą, kur viskas žėri auksu ir sidabru." (Žiūr. "The Mythology of all Races", IV 218.) Nuostabūs pažirvų sutapimai. Tad ir vėl labai galimas dalykas, kad fino-ugrų dangaus dievo sąvoka padarė įtakos latviams, o lietuvių nepalietė.

Iš šių pavyzdžių matome, kad ne viskas, ką turi latviai, randame ir lietuviuose, ir atvirkščiai, nes abi tautos veikė skirtingos įtakos. Mitologinės sąvokos nebuvo sukurtos vienu kartu, jos vystėsi palengva amžiams slenkant. Kai senprūsiai, o vėliau lietuvių ir latvių, atsiskyrė nuo bendro baltų kamieno, apsigyveno skirtingose srityse ir bendravo su kitokiais kaimynais, tai ir jų mitologinės sąvokos vystėsi. Pavyzdžiui, Perkūnas yra bendras dievas visoms trimis didžiosioms baltų šakoms, tad jis bus senesnis, negu Laima, kurią žino tik lietuvių ir latvių, bet jos nežino senprūsiai. Lietuviams ir senprūsams nepadarė įtakos fino-ugrų mitologinės pažiūros, tuo tarpu latviams, kaip atrodo, užkliudė.

RASOMOSIOS MASINĖLĖS

Garsiosios SMITH - CORONA

44-rių raktų portatyvės rašomosios masinėles PILNU LIETUVISKU raidynu arba VISAIŠ lietuviškais ženklais NEPAKEISTAM amerikoniškam raidyne, gaunamos išsimokėtinai pas V. Bartkus, 712 E. 92 St., Cleveland 8, Ohio. Telef.: LI 1-6716. (52)

Cheminiai priedai mūsų maiste

Kiek naudoti maisto gamyboje cheminių priemaišų? — Tai klausimas, kuris šiuo metu JAV-se aštriai diskutuojamas tarp valdžios ir pramonės atstovų. Valdžios įstaigos reikalauja plačios priežiūros. Pramonės atstovai valdžios pretenzijas neigia ir tvirtina, kad jie savo atsakingumą pakankamai jau įrodė, kad maistui sunaudojami chemikalų kiekiai tiksliai patikrinami ir žmogaus sveikatai nėra pavojingi. Tačiau pramonininkų argumentai valdžios dar neįtikino.

JAV turtinga šalis ir maisto produktų trūkumo nejauciama. Todėl atrodo, kad ir chemikalų priemaišas neturėtų būti aktuali. Tačiau tikrovė patiekia priešingų faktų.

Šiandien JAV chemikalų naudojimas maisto gamyboje labai išplitęs. Net mūsų kasdienė duona neišvengia chemikalų (duonos patvarumui padidinti beveik visuotini vartojamas kalciumas). Džiiovinti vaisiai, įvairios rūšies konservuotos mėsos, daržovių bei vaisių konservai, pieno milteiniai ir daug kitų valgių paruošiami apšėdami naudojant chemines priemaišas. Konservavimo fabrikuose surinkti perdirbimui vaisiai ir daržovės vis dažniau švarinama chemikalų pagalba. Tinkamumas ir nauda dėl chemikalų panaudojimo gamyboje neneigiamas, tačiau ginčas eina dėl to, kad tokiais atvejais, kada vykdoma masinė produkcija, valdžios priežiūra būtų vietoje ir prasminga. Jei sugadintas produktas pasklistų rinkoje, aišku, jau būtų per vėlu ir jis padarytų labai didelį nuostolių.

Šiuo metu JAV maisto pramonėje vienas trečdalis chemikalų sunaudojama tiksliai produktų skoniui pagerinimui ir dažiymui. Chemikalus naudoti nesivaržoma, kada produktus norima išsaugoti nuo greito džiuvimo arba stabilizuoti ilgam laikui jų spalvą ir skonį. Tiesa, kaipkuriose Amerikos valstybėse produktų dažymas draudžiamas, pvz., neleidžiama dažyti margarinu. Bet tai daroma dėl to, kadangi pienininkystės ūkis nemėgsta į sviestą panašaus margarino.

New Yorko valstybėje baltasis margarinas parduodamas šeiminiškoms kartu su maža tutele skystų dažų, kurios paruošdamos valgių jau pačios gali nudažyti visai neatskiriamai nuo sviesto spalvos.

Gana daug gaminama ir sintetinių medžiagų, kurios į maistą jau patenka netiesioginiu keliu. Tai įvairūs pašaro priedai ir paukščių lesalai. Tokiomis sintetinėmis medžiagomis siekiama

pakelti gamybą ir pagreitinti prieauglio auginimą. Bet iki šiol mokslo įstaigos atsietais rezultatais nėra patenkintos. Tyrimai parodė, kad paukštienos skonis, maitinus cheminiu lesalu, žymiai skiriasi nuo natūralaus skonio. Neseniai buvo išrastas ir masiniai pradėtas gaminti visoms lesalams. Jo ypatybė, tiesa, gera, lesinamos cheminiais priedais vištos dėjo žymiai daugiau kiaušinių, bet bandymas tuoju sukėlė nepasitikėjimo, nes tokių vištų kiaušiniai labai greitai sugenda.

JAV-se chemikalų naudojimas maisto pramonėje žymiai didgėsi, negu kitame kuriame pasaulio krašte. Tvirtinama, kad 75% JAV parduodamos duonos yra praturtinta sintetinėmis vitaminais arba mineralais. Pienas, ypač didmiesčiuose, papildomas vitaminu D. Dar kitokių rūšių chemikalai dedami į duoną, kad ji ilgiau išsilaikytų šviežia.

Šis klausimo išsprendimas ir

N. A.

LABIAUSIAI SKAITOMA

KNYGA ?

PUIKUSIS JURGIO JANKAUS ROMANAS "PAKLYDĘ PAUKŠČIAI" I TOMAS — 2.20, II — \$2.60, GABLIA, 335 UNION AVENUE, BROOKLYN 11, N. Y.

AR JAU SKAITETE

BARABA

Šitas puikus švedo Paer Lagerkvist veikalas laimėjo 1951 m. Nobelio literatūros premiją. Jis išverstas į visas kultūringąsias kalbas, visi juo grožisi, visi jį komentuoja. Susidomėkite, ir neapsivilsite. Knyga turi 212 psl., kaina \$2.25 dol. Rašykite: TERRA, 946 W. 31 Place, Chicago 8, Ill.

Kam Nepriklausoma Lietuva yra tikslas, visi skaito

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ leidžia Kanados Lietuvių Centro Taryba, apjungianti įvairių politinių pažiūrų bei partijų ir visokių religinių bei nereliginių įsitikinimų lietuvių bendrą tikslu: Lietuvių tautos progresas ir Lietuvos Nepriklausomybė.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA sprendžia neišspręstus Lietuvos ateities klausimus bei aktualias problemas, daugiausia rašo apie gyvenimo ir įsikūrimo sąlygas Kanadoje ir kituose kraštuose.

N. L.-VOS kaina: Kanadoje \$5.00, visoje Amerikoje \$5.00 ir kitur \$6.00.

Adresas: NEPRIKLAUSOMA LIETUVA, 7722 George St., Ville Lasalle, Montreal, P. Q., Canada.

Naujai atvykę "N. L." gauna bargan ligi uždirba.

Jį apėmė siaubas. Jis jautėsi, tartum būtų pritrūkęs oro. Staiga jis ėmė bėgti, be nuovokos, pagautas išgąscio, nesvarbu į kurią pusę, klupdamas per nematomus laiptus, iš vieno koridoriaus į kitą, kąd surastų išėjimą, kad tik kaip nors dingtų iš mirusiųjų karalystės... Jis klaidžiojo aplinkui kaip pakvėišęs, alsuodamas, dusdamas... Pagaliau jis tik svirduliavo koridoriais, griuvinėjo į sienas, kur gulėjo užmūryti mirusieji, ir mirusiųjų sienas, už kurių nebega-lėjo atsisturti...

Staiga jis pajuto šiltą oro srovę, einančią nuo žemės, iš kito pasaulio... Veik bejėgis jis atsivilkio prie laiptų ir atsidūrė tarp vynnmedžių.

Cia jis atsigulė ant žemės pasilsėti ir žiūrėjo į tamsią dangaus beribę.

Buvo visur tamsu. Kaip dangui, taip ir žemėj. Visur... —

Grįždamas naktį. Apijos keliu į miestą, jis jautėsi labai vienišas. Nė dėl to, kad niekas nėjo keliu šalia jo arba kad nieko nesutiko, bet dėl to, kad jis buvo vienui vienas šio beribėj naktį, gaubiančioj visą žemę, kad buvo vienas danguj ir žemėj, tarp gyvųjų ir mirusiųjų. Jis toks juk visados buvo, bet,

matyti, ligi šiol jis to gerai nusuprato. Jis žengė čia per tamsą, tartum joje palaidotas, ėjo su randu savo sename vienišame veide, su randu, likusiu nuo jo tėvo durklo, o ant jo senos, raukšlėtos krūtinės, tarp pražilusiu plaukų kabojų jo vergo ženklas su perbrauktu Dievu vardu. Tikrai, jis buvo vienišas danguj ir žemėj.

Jis buvo sukaustytas savy, savo paties mirusiųjų karalystėj. Kaip jam iš jos išsilaukti?

Tik vieng vienintelį kartą jis buvo susijungęs su kitu, bet ir tai tik geležine grandine. Niekad kuo nors kitu, kaip tik geležine grandine.

Jis girdėjo savo paties žingsnius, atsimušančius į kelio grindinį. Šiaip viešpatavo visiška tyła, tartum nebūtų gyvos dvasios visame pasauly. Ir iš visų pusių jį supo tamsa. Jokios šviesos. Niekur jokios šviesos. Erdvė nesimatė žvaigždžių, visur nyku ir tuščia.

Jis sunkiai kvėpavo, nes buvo karšta ir tvanku. Jautėsi, lyg drebulio krečiamas. O gal ir iš tikrųjų jį krėtė drebuly, gal susirgo, gal jį pagavo tenai apačioj mirtis. Mirtis! Jis visados ją nešiojo savy, jis ją nešiojo nuo savo

gimimo valandos. Mirtis jį persekiojo jo paties viduj, jo keliuose, jo paties karmkeliuose, keldama jame siaubą. Nors dabar buvo toks senas, nors jis visiškai nebenorėjo gyventi, ji vistiek kėlė jame pasibaisėjimą. Nors jis taip troško... tikrai gyventi...

Ne, ne, tik ne mirti! Tik ne mirti!... Bet jie, jie rinkdavosi tenai apačioj mirusiųjų karalystėj melstis į savo Dievą, susivienyti su juo ir savitarpį. Jie nebijojo mirties, jie ją nugalėjo. Jie susiburdavo savo broliškams pobūviams, savo meilės vakarienioms... Mylėkite vienas kitą... Mylėkite vienas kitą...

Bet kai jis nuėjo, jų tenai nerado, jų nė vieno tenai nebuvo. Jis tik klaidžiojo tenai vienas tamsoj, koridoriais, savo paties karmkeliuose.

Kur jie buvo? Kur buvo tieji, kurie tvirtino mylį vienas kitą?

Kur jie buvo šią naktį, šią tvankią naktį — kai jis ėjo į miestą, pasidarė dar tvankiau — šią naktį, kuri buvo prislėgusi visą pasaulį — šią drebulingą naktį, kurią vos buvo galima kvėpuoti, kuri atrodė jį užtroškinti?

Pasukęs už gatvės kampą, jis pajū-

to dūmų kvapą, mušantį jam į veidą. Dūmai veržėsi iš netolimo namo rūsio, iš ponamio, o iš kelių langų skylių plakėsi liepsnos... Jis pasileido į tą pusę.

Taip bebėgdamas, jis išgirdo kitų skubančių šauksmus: "Dega! Dega!"

Gatvių susikirtime jis pamatė, kad dega ir kitoje šalinėj gatvėj, ir dar smarkiau. Jis sumišo, negalėjo suprasti... Bet staiga jis išgirdo kiek toliau šūkaujant: "Tai krikščionys! Tai krikščionys!" Vėl iš kitų pusių: "Tai krikščionys! Tai krikščionys!"

Iš pradžių jis stovėjo, kaip pakvėišęs, lyg ir negalėdamas suprasti, ką jie sakė, ką jie manė. Krikščionys? Bet štai jam paaiškėjo, staiga jis suprato.

Tikrai, tai krikščionys! Tai krikščionys, jie nori padegti Romą! Jie nori padegti visą pasaulį!

Dabar jam aišku pasidarė, kodėl jų tenai nebuvo! Jie buvo čia padegti šlykščiąją Romą, padegti visą šlykštųjį pasaulį! Atėjo jų valanda! Atėjo jų išganytojas!

Grįžo nukryžiuotasis, jis iš Golgotos buvo grįžęs! Išganyti žmoniją, sugriauti šį pasaulį, kaip buvo žadėjęs! Dabar tai jis tikrai parodo savo galią!

O jis, Barabas, jam padės! Barabas, prakeiktasis, jo prakeiktasis brolis iš Golgotos, jis neatsimes! Ne dabar! Tik ne šį kartą! Ne dabar! Jis jau bėgo prie artimiausio degančio namo, pagriebė degantį pagali, šoko toliau ir bloškė per rūsio langą į kitą pogrindį. Jis tvėrė vieną nuodegulį po kito ir bėgiojo mētydamas vis į naują vietą, į kitą namą! Jis dirbo ištikimai! Barabas buvo ištikimas! Jis padeginėjo ne juokais! Kad pasidarė tikras gaisras! Liepsnos veržėsi iš vieno namo po kito, laizdydamos visur sienas, viską degindamos! O Barabas vėl bėgo, kad dar labiau išplėstų gaisrą, bėgo uždušęs su Dievo perbrauktu vardu ant savo krūtinės. Jis buvo ištikimas! Jis liko ištikimas savo Viešpačiui, kai jis jam buvo tikrai reikalingas, kai atėjo valanda, kai išmušė didžioji valanda, kada viskas turėjo žūti! Ugnis ėjo platyn ir platyn! Viskas buvo pavirtę į nepermatomą liepsnų jūrą! Degė visas pasaulis. Visas pasaulis!

Žiūrėkit, atėjo jo karalystė! Žiūrėkit, atėjo jo karalystė!

(Pabaiga)

Mes priklausėm - „Bolševiko“ žvejų artelei

PASAKOJA PABEGĘ LATVIJOS ŽVEJAI. — SENIEJI ŽVEJAI DEPORTUOTI. — BALTIJOS ŽVEJYBOS LAIVYNAS. — LIEPOJA PAVERSTA TVIRTOVE. — NAUJA PONŲ TAUTA. — BLOGAS PAPROTYS GERTI DEGTINĘ IS MAŽŲ STIKLELIŲ. — SNIPINĖJIMŲ TINKLE. — PENKERI METAI KARIUOMENĖJ.

Birželio pradžioje iš Latvijos į Švediją išsprukę penki latvių žvejai daugeliu atžvigių primena mūsų šalis pėnai iš Klaipėdos pasprukusius žvejus. Jų pabėgimo aplinkybės labai panašios, jų amžius toks pats, jų pasakojimai apie Liepoją irgi patvirtina, kad ir ten sąlygos tokios pačios, kokias nupiešė mūsų šalis žvejai, kalbėdami apie Klaipėdą. Skirtumas tik tas, kad latviai savo laivelyje šiuo atveju neturėjo nei vieno ruso, ir pabėgo visi penki, bet ir čia trys įgulos nariai iš anksto nieko nežinojo apie rengiamą ištrūkti ir turėjo apsispręsti tik paskutinę minutę, kadą buvo nusistatę, vietą grįžti atgal, pasukti į Gotlando salą.

Latvių žvejai irgi jauni: vyriausias iš jų 28 metų ir tik jis vienas iš jų visų gerai atsimena nepriklausomos Latvijos laikus. Kiti yra 20-23 metų amžiaus. Jauniausias buvo vos aštuonerių metų, kai bolševikai pirmą kartą įsibrovė į Latviją ir normalus nepriklausomos Latvijos gyvenimas nutrūko.

Kadangi Latvijos gyvenimas yra tvarkomas ties pačiais pagrindais kaip ir Lietuva, tai ir Latvijos gyvenimo sąlygos mums taip pat yra įdomios.

* * *
— Mes priklausėme „Bolševikų“ žvejų artelei, kuriuose buvo iš viso apie 300 žvejų bei kiti pagalbiniai darbininkai, jų tarpe tik 10 rusų iš Rusijos, — pasakoja latviai.

— Žvejai tenai yra privilegijuota klasė, kadangi žuvis yra svarbi maisto dalis sovietuose. Prie Baltijos krantų ypač senieji konservų fabriškai padidinti ir net nauji steigiami. Konservuota žuvis iš Latvijos siunčiama Rusijos gilumom. Pareikalavimas didelis, todėl žvejams duodamos geresnės sąlygos, kad tik daugiau prisivežtų.

Žvejai uždirba vidutiniškai apie 1000 rublių ar net ir daugiau per mėnesį. Be to, jie turi progos šiek tiek parduoti žuvis ir „į šalį“, tai dar padidina jų pajamas. Jei tokį „šmugelį“ kartais ir pagauna, baudžia gana švelniai (bent taip būdavo Liepojoje).

Senųjų žvejų Latvijos prantėje jau kaip ir nebėra. Daugumas jų deportuoti Rusijos gilumom, o dalis perkelta į Rygą: ryškiausiai žvejojanti tik Rygos įlankoj, iš kur pabėgti nėra jokios galimybės. Toliau į jūrą leidžia tik jaunas žvejas, mat, skaito, kad tie beveik nieko nežino apie kitokį gyvenimą, tad mažiau turės pabėgti į Vakarus.

Baltijos žvejybos laivynas yra apie 800 laivelių. Daugumas jų yra senieji latvių žvejų laivai, gražinti iš Švedijos. Jie buvo ten patekę su bėgliais nuo bolševikų 1944 metų vasarą. Didelė dalis tap pat yra vokiškų laivelių. Mes pabėgom taip pat vokiškų 49 tonų, 80 jėgų dyzeliniu laivu. Turėjome 2 tonas degalų išplaikdami. Kadangi iš plaukiama dviems — trimis dienoms, tai susidaro patogios sąlygos pasprukti. Jūroje tiesioginės priežiūros nebuvo. Bolševikai vartoja kitas priemones sukliudyti nup bėgimo: 1) jie skleidžia gaudus, kad švedai visus pabėgusius grąžina atgal, 2) su laiko ir būmė dėl liekančių artimųjų. Kartą vienas laivelis grįžo, bet jame stigo vieno žvejo. Grįžusieji tvirtino, kad aud-

ros metu jis iškrito ir nuskendo. Politruka nepatikėjo ir visi grįžusieji buvo ištręmti į Rusiją. Prieš išplaukiant, pasienio sargyba smulkiai patikrina laivą. Visur išieško, iškrečia žvejų daiktus, padaro asmeninę kratą, liepia net iš vandens tankų išpilti vandenį, kad įsitikintų, jog juose nieko nėra paslepta. Kiekvienas žvejas turi turėti specialų leidimą būti Liepojos rajone, kuris galioja tik tris mėnesius ir turi būti atnaujintas.

Liepoja yra tvirtovė. Gyventojų dabar yra jau per 75,000, iš jų apie 30-40% rusų. Į miesto ribas galima įeiti tik su specialiais leidimais. Šiaip jau keliamas per visus Pabaltijo kraštus nėra suvaržytas, bet aplink Liepoją visi keliai yra saugomi ir keleviai tikrinami. Prie Liepojos ežero yra karinis aerodromas ir ten pašaliečiams visai neleidžiama rodytis.

NAUJA „PONŲ TAUTA“

Kaip anksčiau vokiečiai skelbėsi esą „Herrenvolk“ (ponų tauta), taip dabar tokiais nori pasirodyti rusai. Pavyzdžiui, perkant maistą ar kokias kitas prekes dažnai tenka stovėti eilėse. Dažnai pasitaiko, kad rusų į eilę nestoja, o eina tiesiog prie pardavėjų ir perka. Kai latvis ima protestuoti, išdidžiai atkerta: „Ar nematai, kad aš rusų?“. Tai, žinoma, kelia didelį nepasitenkinimą latvių tarpe.

Latvių jaunimas daugumoje yra siunčiamas į tolimąsias Rusijos vietas. Latvių jaunuoliai, kiek jų dar yra, vengia pasirodyti restoranuose su merginomis, nes ten beveik neišvengiamai įvyksta nesupratimai su rusais. Rusų papročiu esąs „blogas tonas“ gerti degtinę iš mažų stiklelių: jie geria iš stiklinių. Po to, žinoma, tampa priekabūs ir, jei pastebi merginą prie kito stalo, reikalauja, kad ji pereitų prie jo stalo ir jos kompanionas latvis neturi jokios galimybės pasipriešinti... Be to, restoranuose brangu, taigi tik žvejai, kaip geriau uždirba, gali sau leisti užėiti į restoraną, ir tai geriau be moteriškos draugystės...

Blogiausias elgesys rusų jūreivų. Pėstininkai kariai ramiesni ir taktinesni. Restoranuose jie lankosi be ginklų, bet muštynės tarp rusų įvyksta dažnai. Mušasi diržais ir jį vartoja labai gabiai. Sagtys su penkia-kampe žvaigžde dažnai lieka kruvinos po tokių dvikovų. Tačiau jokių pasekų tokios muštynės paprastai neturi, nes vietinė milicija (milicininkai daugiausia latviai) vengia į tokius rusų susirėmimus kištis.

Santykiai tarp rusų ir latvių labai nedraugiški. Be to, šalti santykiai ir tarp pačių rusų karių ir civilių.

Geležinkelio kaina, palyginti, neaugsta: bilietas iš Liepojos į Rygą (apie 200 kilometrų) — 35 rubliai. Taksai brangūs — 2 rubliai kilometrui. Liepojoje iš viso tėra 10 taksi automobilių. Neseniai išnoko paskutiniai du arkliniai vežikai: nepakėlė mokesčių. Auto-taksi visi valdiniai.

Dviračių reta matyti. Rusai turi nemažą privačių automobilių. Automobilio kaina 9,000 rublių. Jais važinėja daugiausia augstesnieji pareigūnai. Vienas kitas stachanovietis įsigyje automobilį, o neseniai netgi vienas

žvejas nusipirko „Moskvich“, kuriuo visi gėrėjosi iš arti ir toli, kaip kokiū stebuklu.

Yra dvi kainų rūšys: krautuvinės (oficialios), ir vadinamosios kolūkinės, kurios daug augštesnės. Kainų sumažinimai liečia tik krautuvinės kainas. Bet... kainos mažesnės, o prekių nėra, ir reikia įieškoti pirktis „laisvojo rinko“. Pavyzdžiui, krautuvė sviesto kaina 25 rubliai kilogramas, bet... to sviesto ten nėra. O „laisvojo rinko“ jau 40-41 rublis už kilogramą. Kiauliena po 36-38 rublius kilogramas, baltos duonos visiškai negalima gauti. Ruginės duonos kepalukas kaštuoja 1,40 — 1,60 rb. (kepyklinės), o geros kaimiškos duonos 5-6 rubliai.

Didžiausia problema yra miltai. Krautuvėse miltus parduoda tik prieš Naujus Metus, prieš gegužės 1 d. ir prieš lapkričio šventes, kiekvieną kartą tik po 3 kilogramus asmeniui. Kadangi ir duonos stinga, tai miestiečiai moka kaimiečiams po 9 rublius už miltų kilogramą.

Medvilninė eilutė kainuoja 822 rublius, medžiaga geresnėgiu — po 400 rublių metras; pora batų 350-400 rublių, dviratis nuo 800 iki 3,500 rublių, marškiniai nuo 80 iki 250 rublių. Vidutinis fabriko darbininko uždarbis Liepojoje yra apie 600-800 rublių per mėnesį. Policininkai gauna tik 450 rublių. Bonka degtinės — 25 rubliai. Svaigalų krautuvės atdaros iki 4 valandos ryto. Pigiausias kišeninis laikrodžio kaina 250 rublių, pigiausias rankinis laikrodis — 1,080 rublių.

Labai dažnai krautuvės parduoda netikusias prekes: degtukus, kadeką, muilas neputoja, dviratis, kartą pavažiavus, jau reikia taisyti, drabužiai, kartą išpluvus, susitraukia 30-50%... Lengvojoje Latvijos pramonėje yra aštuonios darbininkų klasės: 4-tos klasės darbininkas uždirba 12 rublių per dieną, 6-tos klasės (Ventspils letpjūvė) 18 rublių, 8-tos klasės — 24 rubliai.

Nuostabi būda Liepojoje dar yra nemaža privačių kirpėjų. Tačiau jie negali turėti samdytų pagalbininkų, išskyrus savo šeimos narius, ir mokesčių našta nuolat taip didėja, kad ir jie jau greičiausiai netrukus turės eiti į arteles.

TERORAS IR SNIPINĖJIMAS

Žvejai labai dažnai esti kviečiami į „centrą“, kur juos klausia:

— Ar negirdėjai ką nors rengiantis bėgti į Švediją? Ar netįrti to ir to?

Po kelių dienų kviečiamas kaip tik tas, apie kurį taip klausė. Jį klausia panašiai apie ką nors kitą. Yra juntama, kad žvejų tarpe yra slapto agentų, tad ir savo tarpe nedrąsu atviriau kalbėtis.

Kada žvejas yra krante, jis sekamas, ypač jei eina į restoraną. Jei išgėręs ima kalbėti, kas nedera, nesumamas ten pat, bet kai iš restorano išeina. Kartais agentą galima ir papirkti ir taip išsisukti.

Milicija gaudo vadinamus vagis. Daugiausiai tokius, kurie slapta neša maisto produktus ar kitas prekes iš įmonų, kad papildytų savo pragyvenimo šaltinius. 30 — 40 rublių kyšis milicininkui paprastai išgelbsti pagautą iš bėdos.

Darbo įieškantieji paprastai esti klausiami: „Ar buvai užsieniuose? Ar turi užsieniuose giminių? Ar rašai laiškus į užsienius?“. Jei bent į vieną toki klausimą atsakymas bus teigiamas, darbo negali gauti. Nuo to kencia ypatingai tie, kurie yra grįžę iš Vokietijos. Vienas žvejas, grįžęs iš Švedijos 1945 metais, nors ir nebuvo ištręmtas toliau, ligi šiol negalėjo niekur gauti darbo, kaip... buvojęs užsieniuose.

SUEIMIMAI IR BAUSMĖS

Deportacijos liečia daugiausia ūkininkus. Miestiečiai dažniausiai esti areštuojami už „nusikaltimus“, paprastai politinius. 1948 metais buvo areštuota daug Liepojos technikum mokinių, nes jie buvo sudarę slapta raketę. Daugelis jaunuolių suimami, kaip įtariamieji rengsi bėgti į Švediją. Baudžiama už dykinėjimą. Už valdžios turto vogimą baudžiama 5 metais pirmą kartą, antrą kartą — 7 metais.

Dideli suėmimai įvyko Liepojos cukraus fabrike. Fabrikas dirba tik tris mėnesius, sezoniniai darbininkai labai menkai apmokami, tai jie bando išnešti ir parduoti kiek cukraus. Vieno sezono metu taip įkliuvo per 60 darbininkų.

SAUKIMAS KARIUOMENEN

Motery Latvijoje daug daugiau kaip vyrų. Vyrų turi labai ilgai tarnauti kariuomenėje. Pėstininkai trejus metus, o kas patenka į laivyną — 6 metus, į aviaciją — 7 metus. Bet ir pėstininkai, atlikę privalomus trejus tarnybų metus, paprastai gauna pasiūlymą dar pasilikti kariuomenėje kurį laiką „savanoriškai“, tad paprastai iš karinės tarnybos niekas neišeina greičiau kaip po penkerių metų.

Retas kas iš latvių karinę tarnybą atlieka Latvijoje. Tik keletas yra pasienio apsaugos dalinyje ir tik vienas pėstininkų latviškas dalinys yra Rygoje. Kiti visi siunčiami tolyn į Rusiją. Kalbama, kad vienas latviškas dalinys esąs Lenkijoje prie Vokietijos sienos, taip pat Lietuvos Brastoj, Stalingrade, įvairiose Sibiro vietose ir net Kurilų salose, ties Japonija. Tie, kurie laikomi politiškai įtartini, imami ne į kariuomenę, o į specialius darbo batalionus.

Jaunuoliai dažnai bando išvengti stoje į kariuomenę. Šiuo metu tai nėra labai sunku, nes vietinėje administracijoje yra didelė betvarkė ir šaukimai parengiami nerūpestingai. Sulaukęs 19 metų jaunuolis turi registruotis mobilizacijos įstaigoje. Kitaip jis gauna šaukimą. Jei į pirmą šaukimą neatsiliepiama, siunčiamas antras. Dažnai jaunuoliai nekreipia dėmesio į šaukimą. Aiškinasi, kad jo niekad negavę. Dažnai toks pasiteisinimas priimamas. Pagaliau policija ateina ir veste nuveda į mobilizacijos įstaigą... Vienu metu esti šaukiami dvejų metų šauktinieji — po 50% kiekvienų metų šauktinųjų. Dirbantieji svarbiose pramonės šakose gali būti atleisti nuo karinės prievolės. Bet tam reikia, kad įmonė prašytų atleisti. Atleidimą sprendžia Augščiausioji Taryba, Karo ministerijos pasiūlymu. Tačiau tokios išimtys esti padaromos labai retais atvejais.

(Bus daugiau)

Seniausias ir gražiausias ilius truotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius
A. VANAGAITIS
Kaina metams \$3.00
Susipažinti siunčiamas
dovana.
6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

A. Venclovos „kalbotyra“

S. m. liepos 3 d. Tiesoje A. Venclova parašė straipsnį „Lietuvių tarybinės literatūros kalbos klausimai“. Čia jis tarp ko kito pabara J. Balčikonį, kam jis LTSR Mokslių Akademijos mokslineje konferencijoje, referuodamas A. Venclovą „Puodžiūnienio“ kalbą, siūlęs iš lietuvių kalbos išguiti ir tokius žodžius bei posakius kaip pasaulietis, pasekmė, vienišiai, sekantį kartą, siekiai, vystytis, džiugus, ruošti mitingą, galimybė, nepriklausomybė, gilus miegas, prašau sėsti. Jei iš tikrųjų taip J. Balčikonis darė, tai A. Venclovai galime tik prištarti: visi šie dariniai iš tikro niekuo nedėti. Taip pat galime jam pritari, kad tikri literatūriniai (ne komunistiniai!) raštai turi būti be „nereikalingų barbarizmų, dialektizmų, natūralizmų“, ir daugiau turi būti kreipiama dėmesio į kalbos do-

rojomą, jos taisyklumą, nes „didele bėda... yra ta, kad kai kurie autoriai rašo labai neturtingą, blankią kalbą, kad jie nesistengia pasisavinti didžiulio kalbos turto, sukaupto liaudies priežodžiuose, patarlėse ir kitose tautosakoje“.

Bet jau visiškai nebegalime sutikti, kad „turtinant gimtąją kalbą, keliant jos kultūrą, didelę reikšmę turi rusų kalba, rusų kultūra ir literatūra“. Vis daugiau reikšdamas maskvinę šiu dienų įtaką, jis randa lietuvių bei rusų tautų artimybės net nuo seniausių laikų: „Lietuvių ir rusų tautas artimi draugystės saitai, — rašo jis toliau, — siejo jau senovėje. Lietuvių ir rusų kalbose randame nemažą bendrų žodžių ir jų formų, o taip pat viendodų sintaksinių konstrukcijų irgi iš senų senovės. Rusų kalba mūsų kalbai yra padariusi daug teigiamos įtakos“. Bet čia A. Venclova, atrod, samoningai yra sumaišęs istorines kortas: tiesioginiai lietuvių kaimynai iš senovės yra buvę me rusai (didžiariusiai), bet dabartiniai gūdai (gudų protėviai) ir lenkai; su tikraisiais rusais lietuviams teko susidurti karaujant pačiose rusų žemėse arba vėliau rusams užkaraujant didesnę Lietuvos dalį. Baltų kalbos nuo senovės yra buvusios slavų kalbų kaimynės, todėl tam tikrų bendrybių randame ne tik lietuvių ir rusų, bet taip pat lenkų, čekų, serbų, slovenų ir kitose slavų kalbose. Paskutiniaisiais rusinimo laikais rusų kalba lietuvių kalbai yra padariusi daugiau žalos negu naudos. Ypač dabar yra gausiai „turtinama“ lietuvių kalba „nu-sižiūrint į rusų kalbą“; pvz. iš rus. pereigib atsirado perlenkimas (griozdiškesnio vertimo ir norėdami negalėtume rasti!), iš obščėnarnodnyj — bendratautinis, iš kolchoz — kolūkis, iš choz-raščiot — ūkiskaita, pridėkime dar senoktėnines, komjaunimas, sienlaikraštis ir kt.

Pagalau A. Venclova, pats pergyvenęs didžiulį „perlenkimą“ ir toje pačioje Tiesoje viešai atgailavęs už savo „nacionalistines“ klaidas, dabar išsiųsęs puola tuos nevidonus buržuazinius kalbininkus, su kuriais jis anksčiau, palyginti, neblogai susgyveno — studijuodamas pas tuos pačius nelemtus kalbininkus, su kaikiuriais iš jų bendradarbiaudamas, naudodamasis „Gimtosios Kalbos“ patarimais ir šiaip anksčiau eidamas jų dabar jau tariamais „klystkeliais“. Tik pasiklausykime jo paties žodžių:

„Buržuazijai valdant Lietuvą, mes vėl matome įvairių pastangų, kylančių iš nacionalistinių, klirikalinių ir kitų buržuazijos

sluoksnių, gadinti mūsų kalbą, dirbtinai „valant“ kalbą nuo amžiais joje vartojamų tariamųjų „barbarizmų“, t. y. žodžių, dažniausiai bendrų lietuvių ir slavų kalboms. Įrodinėjama, kad lietuvių kalboje nesą galima vartoti tokių žodžių, kaip rūbas, grybas, anūkas, kūdikis, blogas, skriauda, sarmata, riba, boba, liaudis ir kt., nes jie primena slaviškus žodžius. Fašistinis valdėva A. Smetona per savo raštus ir fašistinę spaudą, o taip pat jo pakalikai stengėsi mūsų kalbą užgrūsti atgyvenusiais archaizmais ir žodyno, žodžių formavimo srityje, kultivavo griozdiškus lietuvių kalbai svetimus neologizmus ir tiesios ardė nacionalinę kalbą, kūrė klasišį žargoną“.

Iš šios citatos sunku ką blaivam teisingai išskaityti: viskas sumaišyta, suversta vienas puodan. Visų pirma kas iš lietuvių kalbininkų nepriklausomybės laikais ujo laukan kūdikis, skriaudą, sarmatą, ribą, bobą, liaudį ir kt. po to, kai K. Būga „Švietimo Darbe“ gerokai išplakė St. Dabušį už jo kalbinę Vaizganto „Pragiedrulių“ recenciją? Net J. Jablonskis, ir tas jau nieko dėl to vėliau nebesakydavo. Aiški slavybė grybas „Gimtosios Kalbos“ nebuvo neigiama, ir jos vietoje nebuvo siūloma vartoti vien tik kremblį, būdą ar ką kita. Priešingai, buvo toleruojamas net slaviškas grabas, šviežias ir kt. Gudiškas rūbas su anūku taip pat nebuvo perdaug smerkiamas, nors jo vietoje vieno kito ir buvo patariama pir-

miau vartoti lietuvišką drabužį, drapaną, apdarą ir kt. Tad ko dabar A. Venclova siekia tokią išvirkščią „tiesą“ skelbdamas? Atrodo, kad jis, vieną kartą iškilmingai pats „persilenkęs“ ir prieš kelerius metus viešai toje pačioje Tiesoje atgailavęs už savo „nacionalistines“ nuodėmes, dabar iš paskutinosios stengiasi ožio ragan suvaryti visus burtus ir fašistinius spaudą, o taip pat jo pakalikai stengėsi mūsų kalbą užgrūsti atgyvenusiais archaizmais ir žodyno, žodžių formavimo srityje, kultivavo griozdiškus lietuvių kalbai svetimus neologizmus ir tiesios ardė nacionalinę kalbą, kūrė klasišį žargoną“.

— be jokios atodairios, nesisikaitydamas su jokia tiesa ir suklamas lietuvių kalbą rusų kalbos link.

VILTIS

LAUKIA

JOSŲ TALKOS!

ISTOK I

VILTIES

DRAUGIJA

TUOJ ĮSIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Anglų kalbos gramatika		Motulė paviliojo	
J. Kukanauza	2.00	Lazdynų Pelėda	0.60
Altiorių šešėly		Meškiukas Rudnosukas	
Mykolaitis - Putinas	\$4.00	Vytė Nemunėlis	2.00
Algimantas I		Namai ant smėlio	
V. Pietaris	1.50	J. Gilda	2.00
Algimantas II		Nemunas	
V. Pietaris	2.00	St. Kolupaila	2.50
Aukso kirvis		Nuo Imsrės iki Orinoko	
Juozas Švaistas	2.50	A. Sabaliauskas	2.50
Barabas		Our Country Lithuania	
Paer Lagerkvist	2.25	V. Augustinas	5.00
Balutis		Princas ir elgeta	
J. J. Bačiūno leidinys	1.50	Mark Twain	1.20
Baltaragio malūnas		Pirmas rūpestis	
K. Boruta	2.50	Jurgis Jankus	2.00
Berų pasakos		Pragaro pošvaistės	
O. B. Audronė (eilėraščiai)	1.50	V. Alantas	3.50
Dulkės raudonam sauleidvy		Partizanai už gelež. uždangos	
V. Ramonas	3.00	Daumantas	2.50
Darius ir Girėnas		Pietų vėjelis	
Jurgėla	1.50	Vytė Nemunėlis	1.60
Debesys plaukia pažemiu		Paklydę paukščiai	
A. Baronas	2.50	Jurgis Jankus	2.20
Didžiosios atgailos		Ramybė man	
R. Spalis	3.50	J. Kėkštas	0.80
Doleris iš Pittsburgho		Raguvos malūnininkas	
Stepas Zbarskas	0.80	V. Tamulaitis	0.25
Gintaro pasakos		San Michael knyga I	
Teta Rūta	0.35	Axel Munthe	2.50
Gintariniai vartai		San Michael knyga II	
N. Mazalaitė	2.00	Axel Munthe	2.50
Gimtojo žodžio baruose		Sventieji akmenys	
P. Jonikas	1.50	Faustas Kirša	2.00
Kazimieras Sapieha		Tėvų pasakos	
B. Sruoga	2.50	A. Giedrius	1.90
Kuprelis		Tolimieji kvadratai	
Ignas Šeinius	2.00	J. Grišmanauskas	2.00
Lietuvių kalbos vadovas		Tautosaka apie dangų	
Red. prof. Skardžius	4.50	J. Balys	0.60
Lietuviškos pasakos		Tautosakos Lobynas	
J. Balys	2.50	J. Balys	3.00
Lietuvių poezijos antologija		Vaikų knygelė	
J. Aistis ir A. Vaičiūnaitis	6.00	M. Valančius	1.80
Lekučio atsiminimai (jaunimui)		Vienėri metai ir viena savaitė	
A. Giedrius	1.50	B. Gaidžiūnas	1.50
Lietuvių archyvas		Valentina	
Bolševizmo metai	3.00	A. Vaičiūnaitis	2.00
Mėnuo vadinamas medaus		Varpai skamba	
N. Mazalaitė	2.50	Stasius Būdavas	2.50
Medinis arklys		Zemė	
Eric Williams	2.00	Red. K. Bradūnas	4.00

Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pinigų siųskite:

DIRVA,
6820 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio

Ar pažįsti šį kraštą

Tautiniai parkai — Amerikos pasididžiavimas

Būti Amerikoje ir nepamatyti krašto tautinių parkų, būtų lygiai tas pats, kas būti Romoje ir nepamatyti popiežiaus. Tai viena pačių didžiųjų Amerikos patrauklių pusių ir, drąsiai galima tvirtinti, šio krašto pasididžiavimas prieš visą pasaulį.

Jei JAV-se, ypatingai jų rytinėse valstybėse rasime daug įsimenčių pastatų, gražių paminklų, daug nuostabių tiltų ir kitų žmogaus genijaus ir technikos laimėjimų ir, kaip sakoma, „stebuklų“, tai negalima neatkreipti dėmesio į tas, pačios gamtos kraštui suteiktas dovanas, primityvius, žmonių neapgyventus parkus, miškus, gamtos sukurtus paminklus uolose ir kitur, archeologines iškakas ir t.t. Tai vietos, kurias pati vyriausybė pasiėmė savo globon ir deda pastangas šį visą gamtos grožį išlaikyti nepažeistą komercinius dalykus pamėgusio žmogaus rankos.

Gyventojai vis labiau pamėgta tautinius parkus ir tai liudija jų lankytojų skaičius. Per metus visus tautinius parkus (jų pačių didžiųjų bus nemažiau kaip 25) aplanko apie 11 mil. gyventojų ir jų skaičius vis auga. Jau galima ir teigti, kad šie laukinės gamtos rezervatai yra viurės amerikiečių gyvenimo neatskiriama dalis.

Tie parkai ar paminklai tinka ne tik poilsiui ar malonumui, bet, kaip pasisako patys amerikiečiai, jie sugeba ir sustiprinti dvasines žmonių pajėgas ir įgalina tų parkų lankytojus labiau suprasti ir drauge daugiau įsigilinti į gamtos daromus „stebuklus“ ir į jos teikiamą grožį. Kiekvienas toks parkas, galima sakyti, tai atviras universitetas, kuriame žmonės gali suvokti ir įsąjontį su primityviaja gamta, stebėti iš arti augmenijos ir gyvūnų gyvenimą ir dar daugiau — susipažinti su pačios žemės istorijos nepaprastumais. Ne tik katedros ir meno muziejai teigiamai veikia į šių dienų protą, jautantį žmogų — nemažą įtaką daro ir tie gamtos, valdžios globojami parkai ar paminklai.

Didelis ir savo gamta turtin-gas kraštas, su gausiais kalnais, miškais, upėmis, įvairiomis klimato juostomis, suprantama, kad turi daug pačios gamtos sukurtų, primityviųjų grožių pasi-žyminių vietų, ypatingai krašto vakarinėse srityse. Pvz., 1949 m. valdžia savo globoje turėjo net 174 tautinius parkus, paminklus ir kt. vietas, kurios pasižymėjo savo gamtos grožiu, istorinėmis ar mokslinėmis ypatybėmis.

Pats pirmasis krašto tautinis parkas — Yellowstone — buvo įkurtas 1872 m. Jis suteikė akstiną visiems kongresams ir vyriausybėms kurti naujus parkus ir vis labiau atsižvelgti į gyventojų reikalavimus išlaikyti nepažeistą gamtos nepaprastai apdovanotus plotus su jų augmenija ir gyvūnais. Tad visus tuos plotus draudžiama „eksplotuoti komerciniu būdu, negalima juose statyti gyv. namų, įrengti kasyklas, hidroelektrinius įrengimus, draudžiama medžioti.

Speciali įstaiga administruoti parkams buvo įsteigta 1916 m. Tai vad. Tautinių Parkų Tarnyba, esanti Vidaus Reikalų Departamento žinioje. Šioji Tarnyba turi savo centrą Washingtono, o vyv. būstinės keturiose krašto vietose: Richmond, Va., Omaha, Neb., Santa Fe, N. M., ir San Francisco, Calif. Ji prižiūri ne tik taut. parkus ir paminklus, bet ir tautines kapines,

istorines mūsų vietos ir kt. Jos uždaviniai nėra lengvi — reikia parkus ir pan. vietas apsaugoti nuo gaisrų, išlaikyti nepažeistą įvairią augmeniją, gyvūnus, kaip elnius, briedžius, bizonus, lokius ir kt.

Atsimintina, kad JAV-ems susidarius iš trylikos valstybių, visos jų žemės priklausė toms valstybėms ir pati federalinė valdžia neturėjo jokio pajamų šaltinio. Vėliau septynios iš šių valstybių paskyrė tai valdžiai plotą žemės, kurios sklypus parduodant valdžia galėtų susidaryti pajamų šaltinį. Dar vėliau federalinė valdžia įsigijo Louisianą, Floridą, Oregoną, Aliaską ir kt. žemes ir visos jos virto federaline nuosavybe. Tie plotai buvo perduoti valstybėms, parduodami privatiems asmenims, perleidžiami geležinkelio bendrovėms ir pan. Tautiniai parkai buvo išskirti iš viešo naudojimo žemės plotų, kai kurie jų išplėsti, fed. valdžiai padovanoti kai kuriuos plotus, arba ir kt. būdais. Tautiniai parkai įsteigiami pagal Kongreso Aktus ir tik pagal tuos aktus gali būti pakeistas parkų pobūdis ar pertvarkytos jų ribos.

Panašiai kaip taut. parkai valdžios yra prižiūrimi ir globjami ir tautiniai paminklai. Pagal 1906 m. Kongreso aktą, tik prezidentui ar Kongresui suteikiama galia tuos paminklus kurti, panaikinti ar kaip kitaip pertvarkyti. O jei kokiems paminklams grėsia pavojus išnykti ar kuriuo nors būdu būti sužalojami, tai pats prezidentas ir Kongreso nelaukdamas gali federalinius žemes plotus paskelbti kaip tautinius paminklus. Jei parkai dažniausiai steigiami atsižvelgiant į jų gamtos grožį, tai paminklai kuriami norint apsaugoti nuo vandališkų pasekmių kurias nors archeologines iškakas, be to, išsaugoti ateinančioms kartoms retai sutinkamus augmenis ar gyvūnus ar retos vertės geologinius radinius.

Kaip minėta, parkus ir kitas panašias vietas lanko milijonai krašto gyventojų ir jais domisi kiekvienas užsienio turistas, kuris nesitenkins New Yorko dandorėžiais; Washingtono paminklais ar gaisrais automobiliniais keliais, bet stengsis pasiekti šias vietas. Ten nuvykę ras jie gerai įrengtus viešbučius ir kt. patogumus. Daugelyje parkų specialistai paskaitininkai, viešbučiuose ar vakarais ties laučais, skaito iliustruotas paskaitas apie parkus, jų kilme, gamtos įtaką į vietos grožį ir pan. Kai kur įsteigti ir muziejai, kur lankytojai plačiau ir smulkiau supažindinami su lankomomis vietomis. Krašto turistiniai biurai taip pat žymiai patarnauja tas vietas garsindami.

Svetimšaliams gal tenka ir stebėtis, kad šiame krašte, kur visais gyvenimais beveik be išimties pagrįstas biznis, komerciniai dalykai ir reklama, sugebama taip plačiai ir net rūpestingai apsaugoti gamtą ir jos padarinius nuo civilizacijos įsibrovimo su jos visais nelemtais palydovais. Tačiau ar ilgam? Jau dabar patys tų parkų apsaugos pareigūnai prisipažįsta, kad net iš kelių pusių jau čiaimi dideli pavojai. Pirmoje eilėje jaučiamas spaudimas iš pramonės ir paskirų užinteresuotų asmenų pusės. Jie siekia komerciniu būdu išnaudoti tuos miškus, vandenius ar mineralus. Toliau, komersantai ir šiaip vertėtojai nepaprastai pasinėję parkų ar paminklų vietose įrengti įprastus pasilinksminimų vietas (karusėles ir t.t.). Dar jaučia-

mas spaudimas tose vietose įrengti lėktuvams nutupimo vietas ir, aišku, pastatyti reikiamus lėktuvams, pataisymui ir pan. tikslams pastatus. Tai vis pavojai šiam Amerikos pasididžiavimui — parkams, prieš kuriuos atsispirti yra kviečiami visi krašto gyventojai, kurie negali sutikti, kad tos vietos būtų paliestos biznierių rankos.

Kur yra tie parkai, kuo jie pasižymi? Tektų paskirti daug vietos juos plačiau aprašyti, tačiau bent apie pačius svarbiuosius parkus bei paminklus šioje vietoje bus pradėta rašyti kita savaitė.

KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

Kuris miestas buvo pirmoji JAV sostinė?

New York. Šiame mieste įvyko ir prez. George Washingtono įvesdinimas į pareigas.

Kokie yra didžiausi New York valstybės miestai?

New York City, Buffalo, Rochester, Syracuse ir Yonkers. Valstybės sostinė yra Albany miestas.

Ar didėja krašte moterų nusikaltimai?

Taip. Palyginus su laikotarpiu prieš antrąjį pas. karą moterų nusikaltimų skaičius padidėjo daugiau kaip dvigubai ir vis dar didėja. Pvz., pernai vyrų nusikaltimų skaičius padidėjo 4 nuos., o tuo tarpu moterų — 11,3 nuos. Prieš dešimt metų rečiau moteris dalyvaudavo ginkluotose užpuolimuose. Šiandien tai dažnas reiškinys. FBI duomenimis, krašto sostinėje pernai į kalėjimą pakliuvo 8,068 moterys, tuo tarpu prieš karą būdavo suimama nedaugiau kaip 4000. Šiuo metu sostinėje 13 nuos. visų didžiųjų nusikaltimų atlieka moterys. Philadelphia mieste dabar iš penkių nusikaltėlių viena moteris, o prieš karą šis santykis buvo dešimtis prieš vieną.

Kokias amerikiečių knygas skaito Sov. Sąjungoje?

Trys amerikiečių rašytojai, kurie turi didžiausią pasisekimą už geležinės uždangos yra: Jack London, kurio raštų išleista neseniai nauja laida 150,000 egz. tiražu, toliau Howard Fast, kurio teatrui skiriamas veikalas „30 sidabrinių“ daug kur statomas sovietų teatruose, ir Theodore Dreiser, kurio raštų 12 tomų greitai numatoma išleisti. Šių rašytojų raštų iš viso sovietuose išleista 15 mil. egz. Parengė V. AL.

Patark kaimynui

prenumeruoti

DIRVĄ

Dar dėl Detroito kalendoriaus

„Dirvos“ redakcijoje yra gauti dar du laiškeliai dėl straipsnelio apie tenai pasirodžiusį kalendorių. Vienas — iš kalendoriaus leidėjų, „Lithuanian Chamber of Commerce of Detroit“, pasirašytas pirmininko William J. Adams, o kitas — iš straipsnelyje paminėto koncerto rengėjų, „Lithuanian American Citizen Club of Hamtramck“, pasirašytas pirmininko Charles J. Martin ir sekretoriaus James B. Kawolis.

Pirmas laiškas rašytas ta pačia mašinėle, kaip ir anksčiau gautasis S. Masytės laiškas. Jame kartojami kaikiurie tie patys sakiniai, kaip ir S. Masytės laiške. Ištraukose iš „Dirvos“ straipsnelio apie kalendorių kartojama netgi ta pati vertimo į anglų kalbą klaida, kaip ir S. Masytės laiške.

Antras (klubo) laiškas, nors rašytas ir kita mašinėle, pakartojia žodis žodinė net keliose vietose ištisus ilgus sakinius, esančius „Chamber of Commerce“ laiške, o pirmininko parašas tame laiške parašytas visai tokiu pačiu rašalu, kaip ir adv. S. Masytės parašas jos laiške.

Iš to sprendžiame, kad visi trys laiškeliai yra redaguoti ir parengti to paties asmens.

Abiejuose paskutiniuosiuose laiškuose yra tvirtinama, kad šių organizacijų valdybų narė advokatė S. Masytė nedalyvaujanti nei rausvoje nei raudonoje (nei geltonoje!) veikloje, esanti gera šio krašto pilietė, medalyvaujanti jokiame veikloje, kuri galėtų būti laikoma priešinga Jungtinių Valstybių valdžiai.

Abiejuose laiškuose yra tvirtinama, kad kalbamosios organizacijos pačios nevarančios ir neremiančios jokios raudonos veiklos.

„Chamber of Commerce“ nurodo, kad jie leidžia kalendorius jau 25 metai ir deda juose tik amerikines šventes, kadangi kaip jie sako, „mūsų profesionalai ir prekybininkai santykiuoja ne vien su lietuviais, o ir su kitomis tautybėmis, ir mes norime, kad kitos tautybės suprastų mūsų kalendorių“.

Hamtramcko piliečių klubas tvirtina, kad jų vasario 2 dienos koncerte „dainininkų grupė“ dainavo lietuviškas dainas, o dirigavo Stella Smith.

Abiejuose laiškuose reikalaujama straipsnelyje apie „Rausvą kalendorių“ atšaukti ir atsiprašyti, o priešingu atveju jie būsi „priversti šaukti teisinės pagalbos ir patarimo“.

Dėl šių laiškelų turime pareikšti

ši tai ką:

1. Kalbamame straipsnelyje buvo akivaizdi klaida, būtent, pasakymas, kad S. Masytė dirigavo klubo koncerte. Paaškęs, kad dirigentė buvo ne ji, tatau buvo „Dirvos“ 30 Nr. atšaukta ir dėl netikslumo atsiprašyta.

2. Klubo tvirtinimas, kad buvo dainuojamos lietuviškos dainos, nėra tikslus: koncerte buvęs asmuo mums liudija, kad buvo dainuojamos ir lietuvių ar anglų kalbą išverstos rusiškos sovietinės dainos. Iš to Detroito lietuvių tarpe daromos išvados apie koncerto rengėjų ar vadovų simpatijas.

3. Kalbamame straipsnelyje nebuvo tvirtinimo, kad „Lithuanian Chamber of Commerce of Detroit“ ar „Lithuanian American Citizen Club of Hamtramck“ varo raudoną veiklą ar ją remia, bet buvo pažymėta, kad Chamber of Commerce valdyboje yra ir jų veiklai matyt turi įtakos „detroitiečiams gerai pažįstama savo raudona veikla advokatė S. Masytė“.

Ji pati rašė savo laiške, kad ji nesanti jokio rausvoj ar raudono organizacijos, tokio veiklo nedalyvaujanti, o dalyvaujanti daugelyje socialinių, visuomeninių organizacijų ir net demokratų partijoje. Tas jos pripažįstas viešai Amerikos Prezidentas ir Valstybės Departamentas. Tačiau tai tik jos pareiškimas. Jis nenuginėja fakto, kad Detroito lietuvių tarpe adv. S. Masytė yra pažįstama kaip viena, kurios veikloje sakosi dalyvaujanti ir adv. S. Masytė... Taigi, siems, nors paskutiniu metu nuo būtų visai natūralu, jei tokių tokių pasireiškimų jau ir susilaikanti. Jei adv. S. Masytė yra

tų ir lietuviai kalendoriaus le-

pamiršusi, kuo ji Detroito lietuvių tarpe yra pagarsėjusi, tai jie yra pasiryžę jai tą priminti „juodu ant balto“.

4. Susipažinę su kalbamo kalendoriaus turiniu, matome, kad jame nieko nėra tiesiogiai „rausvono“, tačiau leidėjai savo laiške dalyką nušviečia irgi netiksliai. Kalendoriuje yra atžymėtos ne tik visoms tautybėms čia bendros amerikinės šventės, bet taip pat ir žydų šventės. Detroito lietuvių pamatuotai mano, jog „Lithuanian Chamber...“, leisdama savo kalendorių su bendrų amerikinių ir dar žydų švenčių atžymėjimu, galėtų neužmiršti ir lietuviams atžymėtinų dienų — tas nei kiek neklaidytų kitoms tą kalendorių suprasti, o priešingai, juos tik painformuotų, kokios dienos jų klientams lietuviams yra nepaprastos.

Ypač Vasario 16 diena (kuri lietuviams juk yra tokios pačios reikšmės, kaip ir Liepos 4 lietuvių leidžiamam kalendoriui pritikytų paminėti. Visa eilė šio krašto gubernatorių, neišskiriant nei Michigano gubernatoriaus, specialiomis proklamacijomis tą dieną atžymi; tą dieną Kongreso rekorduose pasirodo visos eilės atstovų ir senatorių specialūs veikslo nedalyvaujanti, o dalyvaujanti daugelyje socialinių, visuomeninių organizacijų ir net demokratų partijoje. Tas jos pripažįstas viešai Amerikos Prezidentas ir Valstybės Departamentas. Tačiau tai tik jos pareiškimas. Jis nenuginėja fakto, kad Detroito lietuvių tarpe adv. S. Masytė yra pažįstama kaip viena, kurios veikloje sakosi dalyvaujanti ir adv. S. Masytė... Taigi, siems, nors paskutiniu metu nuo būtų visai natūralu, jei tokių tokių pasireiškimų jau ir susilaikanti. Jei adv. S. Masytė yra

dėjai. O jei jie tą užmiršta, tai tegali būti dvi išvados: arba jiems iš viso lietuviški dalykai yra svetimi, arba jie yra priešingi Lietuvos nepriklausomybės net pamėnimui — taip, kaip yra priešingi ir visi vadinamieji raudonieji pritarėjai bolševikinio imperializmo, prieš kurį Amerika kovoja.

Šia prasme kalbamasis kalendorius galėjo buvo pavadintas ir „rausvu“, nors tiesioginės komunistinės propagandos jame ir nėra. Jei net per 25 metus „Lithuanian Chamber“ iš tikrųjų vis neranda reikalo atsiminti apie „Lithuanian Independence Day“, tai sunku reikalauti, kad kas patikėtų, jog tai tik užsimiršimas. Toks „užsimiršimas“ sudaro pakankamą pagrindą spręsti, jog leidėjai tyčia „užmiršta“ tą dieną, tuo būdu žengdami koją į koją ne su Amerikos valdžios ir didžiųjų politinių partijų nusistatymu, bet su Amerikos ir Lietuvos laisvės priešų propaganda... Tačiau straipsnelyje buvo pažymėta, jog tai greičiausiai nėra paseka visos organizacijos nusistatymo, o turbūt tik kaikiurių asmenų įtakos paseka — įtakos tokių asmenų, kurių nusistatymas prieš „Lithuanian Independence Day“ yra viešai žinomas, ir tas nusistatymas yra neabejotinai „rausvas“.

Jeigu Detroito lietuviai mano, kad: arba ši organizacija turi nusikratyti tokios įtakos, tai čia yra jų visiškai teisė. Amerikoj dar yra laisvė turėti savo nuomonę apie organizacijas ir apie viešus asmenų pasireiškimus. Red.

VILTIS

laukia jūsų
talkos!

Turėk Džiaugsmo... turėk Coke

Išnaudok pertrauką susijaudinime ir nuotaukos pakilime per žaidimą. Ir atmink — lėdo šaltumo Coke palaiko tą gerą nuotauką.

BOTTLED UNDER AUTHORITY OF THE COCA-COLA COMPANY BY
CLEVELAND COCA-COLA BOTTLING COMPANY

"Coke" is a registered trademark.

© 1952, THE COCA-COLA COMPANY

CHICAGIEČIAI, ĮSIDĖMĖKITE
DR. ANTANAS RUDOKAS, O. D.
tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus
4701 S. Damen Ave. Chicago 9, Ill.
(47-sios ir Damen kampas)
Pirma 6-9 val. vak.;
šeštad. 10 v. r. — 6 v. v.; trečiad. tik susitarus. Tel. YA 7-7381

TAUPYTI GALITE IR LAISKAIS!
TAUPYKITE PAS SAVUS!
STANDARD FEDERAL
STIPRIAUSIA TAUPYMO ĮSTAIGA
AMERIKOJE MOKA AUKŠTĄ DIVIDENDĄ
TURTAS ..... per \$31,000,000
ATSARGOS FONDAS ..... „ \$ 3,000,000

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Ave., Chicago 32, Ill.
JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas • Telef. Virginia 7-1141
Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9 ryto iki 4 val. po pietų, ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro, trečiadieniais uždaryta.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARIUS

KANADOJE APSILANKIUS

Išgyvenau Clevelande 35 metus ir turėjau daug reikalų su Kanados lietuviais, bet su jais asmeniškai turėjau progos pasimatyti tik prieš 20 metų, kai Niagara Falls miestelio parke, Kanados pusėje, suruošėme pasimatymą su būreliu Toronto tautininkų, kurie į Kanadą suvažiavo po 1925 metų. Šiaip gi, nors ir labai norint, neturėjau laiko nuvykti nei į Toronto nei į Montrealį.

Dabar, kai atvyko į Clevelandą šimtai mūsų tremtinių ir jie tuoj pradėjo rasti visokių reikalų Toronto ir ten važinėti, maniję sukėlę lyg pavydą. Ir, sakau, nejaugi jiems apsiliepsiu, turėčiau pamatyti Kanadą — ir gavę kartu su žmona atostogas, pasirytome aplankyti Kanadą. Ta proga aplankėme ir tulus savo draugus — pažįstamus.

Po 12 dienų, mūsų važinėjimo, Kanada kaip tik minėjo 80 metų sukaktį, kada buvusios prancūzų teritorijos buvo susivienijusios su Kanados Dominionu, Britanijos globoje. Miestuose ir miesteliuose vyko įvairūs paradai.

Kanada dabar sudaro dešimt provincijų, besivaldančių autonomiškai, kaip ir U.S. valstybės (steitai).

Kanada yra didesnė už U.S.A. Kanada turi 3,845,140 ketvirtainių mylių plotą (U.S. — apie 3,640,000). Kanada šiaurėje nusitęsusi beveik iki šiaurės ašigalių, kur jau jokie žmonės negyvena. Be to, apie 14 milijonų Kanados gyventojų susiję artimoje srityje prie U.S. sienos. Didžiųjų Ežerų srityje, St. Lawrence upės pakraščiais ir Atlanto bei Didžiojo vandens telkinio pakraščiais. Toliau šiaurėn — tuštumos, niurandūs ežerai, kalnų, miškų plotuose.

Apie 4 milijonai Kanados gyventojų, daugiausia Quebec provincijoje, yra prancūziškos kilmės, kurie vaidina didelį vaidmenį Kanados gyvenime, net nesiskaitydami su savo angliškos kilmės gyventojais. Katalikų yra apie 5 milijonai.

Draugiškas sugyvenimas

Nepoleono karų laikais, antrą kartą su Britanija kariaudami, amerikiečiai buvo įsiveržę ir išdegino York (dabartinio Toronto) valstybinius pastatus. Atsakerdami britai užpuolė naujai besikuriantį U.S. sostinę Washingtoną, sudegino kongreso rūmus ir prezidento namus. Prezidento rūmai atstatyti ir nudažyti baltai, paslėpti nuo ugnies pajudusios sienos. Iš to atsirado ir Baltieji Rūmai.

Amerikiečiai galutinai nugalėjo britus, sumušdami Britanijos laivyną Erie ežere 1813 metais ir Champlain ežere 1814 metais. Nuo to laiko Kanada ir U.S. jokių nesutarimų neturėjo. Jos ir po šiai dienai gyvena draugiškai, nedaug jokių karinių sąryšių savo pasienyje; vėnia tik muitinės.

Kanados sostinė yra Ottawas, Ontario provincijoje, tarp Toronto ir Montrealio. Miestas turi apie 200,000 gyventojų. Montreal su priemiesiais turi apie 1,650,000 gyventojų Toronto su priemiesiais — virš 1,000,000 gyventojų. Kiti didesni miestai, virš 100,000 gyventojų, yra: Vancouver — 385,500 gyventojų; Winnipeg 243,000; Quebec — 205,000; Hamilton — 192,000; Windsor — 121,000; Edmonton — 150,000; Calgary — 113,000; Halifax — 100,000.

Kanada daugumoje yra žemdirbių kraštas, tačiau pramonė dabar vyrauja jos ekonominiame gyvenime. Svarbiausi ūkio produktai yra kviečiai, avižos, miežiai, rugiai, linai ir sėmenys, bulvės, daržovės, tabakas, ku-

kurūzai. Plačiai išvystyta pieno ir vaisių ūkiai.

Miškai sudaro didelę šalies pramonę su gausiais popierio fabrikais. Žuvies pramonė taip pat didelė. Pelniga yra kailių ir brangiųjų kailiukų pramonė. Šalis turtinga mineralais, ypatin- gai auksu, ir turi vario, nikelio, cino, sidabro ir platinos kasyklas.

Pramonėje pirmoje vietoje stovi maisto ir gėrimų gamyba. Po to seka pieno ir geležies, popierio, transportacijos ir reikmenų, miško produktų, rūbų, tekstilės, chemikalų, anglies ir kt.

Kanada išsivystyta didžiųjų kalnų eilėmis, upėmis ir ežerais. Didieji kalnai siekia apie 20,000 pėdų aukščio. Keletas ežerų yra didesni už Clevelando kaimyninį ežerą Erie. Turi gausybę miškų ir didelių lygumų — tundras.

Kiek gausiai amerikiečiai lanko Kanadą parodo šios žinios: 7,000,000 amerikiečių automobilių, daugiausia turizmo ir atostogavimo tikslu.

Lietuvių, kiek žinoma, daugiausia gyvena Toronto, Hamiltone, Montrealy. Gyvena jų ir kituose miestuose ir miesteliuose. Jų randasi net Kanados vakarų teritorijose. Seniau, siųsdavom Dirvą lietuviams gyvenantiems net Vancouver mieste ir ūkininkams tolimose vakarų provincijose: Britų Kolumbijoje, Albertoje, Saskatchewan.

Mūsų kelionės tikslas buvo davežiuoti į Quebec. Iš ten, vykstant tiesiog į pietus, aplankyti Maine ir kitas Atlanto pakraščio sritis ir šiaurę nuo Bostono. Nors aš Amerikon atvykau į Lowell, Mass., Maine pašonėje, bet ten niekad neteko buvoti.

Padarėme virš 2,000 mylių, patyrėme ir matėme daug naujo ir įdomaus.

Toronto aplankė Martyno Jankaus sūnų ir jo veiklą dukterį, visiems žinomą iš Rambyno dienų. Montrealy teko matyti bažnyčią, kuri savo projekto didumu beveik konkuruoja su Petro bazilika Romoje. Quebec'e radome vienatinį Amerikos kontinento tvirtovę-miestą, kuris tebėra apsuptas akmenine siena ir įvažiuojamas pro trejus vartus. Radome prancūzišką-katalikišką kraštą, kur maži, skurdūs miesteliai turi dideles bažnyčias. Panašiai, kaip Lietuvoje. Pravažiavome pro Amerikos miestus rytuose, kur kūrėsi Amerikos nepriklausomybė, ir grįžtant per Pensylvaniją, apsinakvoję kalnų kurorte, netikėtai išgirdome "Ant kalno karkiai siubavo"...

PAŽVELGUS PRAEITIN

1886, rugp. 15 — Shenandoah, Pa., įvyko pirmutinio organizuojamo Susivienijimo Lietuvių Amerikoje suvažiavimas. Tų pat metų lapk. 22, Plymouth, Pa., miestelyje suauktas suvažiavimas organizuoti "Susivienijimo visų Katalikiškų Draugysčių". 1889, rugp. 14 — Spaudoje persėjami Lietuvos žmonės neklausyti tulo Jono Paplauskos, kuris rašė Lietuvon, jog jis vienas pastatęs New Yorke lietuvių bažnyčią, todėl Lietuvos žmonės privalą jam už tai atlyginti.

1890, rugp. 12 — "Visų Katalikiškų Draugysčių Susivienijimui" baigiant irti "Vienybė Lietuvninkų" kreipėsi į dvi belikusias prie to susivienijimo draugijas, ragindama šaukti suvažiavimą.

1906, rugp. 8 — Chicagoje įsikūrė bendrovė tikslu įsteigti lietuvių koloniją, nuperkant 3600 akrų žemės Wisconsin. Pradėjo leisti ir tam tikslui laikraštuką. Tada buvo plačiai galvojama apie lietuvių kolonijas, atėivybei smarkiai augant.

1910, rugp. 10 — Iš Argenti-

nos atvyko į USA suvirš 500 lietuvių, kurie turėjo iš ten bėgti dėl sunkaus pragyvenimo ir menkų uždarbių.

1910, rugp. 10 — Lietuvių laikraštinkų grupė skelbia projektą išpirti Lietuvoje dvarus iš bankrutuojančių bajorų.

1912, rugp. 10 — Sumanyta išversti į lietuvių kalbą T. Narbuto "Dzieje Narodu Litewskiego" 9 tomus. Pasidalinta ir darbai. Bet laikraštinkai tą darbą sustabdė.

1914, rugp. 9 — Philadelphiaje įvyko bendras lietuvių-ukrainų masinis susirinkimas, kuriame paskelbta rezoliucijos: "Išvyti rusus Azijon ir palikti Lietuvą lietuviams, Ukrainą — ukrainams".

1916, rugp. 9 — "Kova" ir "Laisvė" paskelbia kovą "social-patriotams", ir nuo šio laiko prasidėjo skilimas socialistų į dešiniuosius ir kairiuosius, šie pastarieji vėliau virto komunistais.

1916, rugp. 10 — sugrįžo iš Europos katalikų Tarybos delegatai kun. Bartuška ir Dr. J. J. Bielskis. Pasakojo, kad Europoje lietuvių partijos visos dirba iš vien Lietuvos reikalais. Karo nukentėjusių šelpimui aukas patarė siųsti A. Smetonos vardu.

1918, rugp. 14 — Paskelbta, jog Europos važiuoja katalikų Tarybos atstovai A. Mastauskas, kun. J. Dobužis ir K. Pakštas.

1922, rugp. 5 — Mirė buvęs "Lietuvos" redaktorius, rašytojas Šernas-Juozas Adomaitis, sulaukęs 70 metų amžiaus.

1925, rugp. 13 — Lietuvos valdžia oficialiai paprašė USA, kad paštas nepriimtų siuntimų į Lietuvą komunistų "Laisvės" ir trockistų "Aido".

DIRVĄ UZSISAKYTI

galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

Kliūtis bendram darbui...

Mūsų spaudos apžvalga

"Tačiau Romoje, nors lietuvių yra nedaug, betgi yra psichologinių ir kitų priežasčių, kurios neveda visų vienybėn. Juk turime Romoje veiksmų, kurie savo veikla išėina už Romos bendruomenės ribų. Kai didieji veiksniai nesutaria, tai ir periferijose, arba tų veiksmų būstinėse atsikanda žmonijai, kurie palaiko tai vieną, tai antrą pusę. Sujungti tokius į vieną bendruomenę yra gana sunku. Savaimė suprantama, kad liberalams vis ramstantis min. St. Lozoraičius, Romos lietuvių dvasiškija pasijunta nesmagioje padėtyje, kada reikia bendram darbui susitikti". (Kun. dr. J. Vaišnora, Darbininkas, Nr. 54.)

Štai kokią kliūtį bendram tautiniam darbui nurodo gerb. Marijonų Vienuolijos Tarybos narys.

Tenka tik apgailestauti, kad nenorima atskirti bendrų lietuvių interesų nuo suplaktų partinai-religinių reikalų...

SEDAM Į POLITIKŲ KĖDES...

"Dar vienas būdingas reiškinyss vėta pastebėti rinkimų (Kanadoje — Vyt. G.) rezultatuose: į Krašto Tarybą yra įėję net keli kunigai. Tai ne pagal kanadišką "stilų". Kanadoje, ypač Quebeco provincijoje, dvasininkija politiką daro, bet patys į politiką kėdes nesėda, ir parlamentus neina. Matyt, taip randa naudingiausią sau ir bažnyčios organizacijai. Jų laikysenos racionalumu netenka abejoti. Pasirodo, lietuviai elgiasi atvirkščiai. Bet, reikia manyti, ir šiuo atveju direktyvos yra gaunamos iš apskėčiau..." (J. Kardelis, Neprikli. Lietuva, Nr. 30).

YRA GERI IR BLOGI RASYTOJAI

"Aš net manau, kad nėra nei

Kova su komunistais Michigane

Pereitą balandžio mėn. Michigano valst. aštuonių kongresmanų komitetas tardė žinomus komunistus. Buvo ir įstatymas (Trucks Act) priimtas, reikalaujantis komunistams policijoje užsiregistruoti. Gubernatorius Williams įstatymą pasirašė bal. 17 d., o valstybinės policijos viršininkas Donald S. Leonard buvo registracijai pasirošęs. Tačiau, Michigano komunistų partijos sekretorius, William Albertson ir Socialist Worker's Party (Trockistų) pirm. Howard Lerner, patarė savo nariusms nesiregistruoti ir per savo advokatus Ernest Goodman ir Joseph Brown, įteikė teismui apeliaciją. Teisėjas Arthur F. Lederle bylą priėmė bal. 21 d. ir registravimas buvo sulauktas. Dabar, liepos 30 d., apeliacijos teismas, dviejų teisėjų dauguma, Charles L. Simmons ir Frank A. Pickard, pareiškė, kad Trucks įstatymas yra patvirtintas ir teisėtas ir kad komunistai turės Michigane užsiregistruoti.

Teisėjas Simmons pareiškė, kad valstybė neprivalo globoti komunistų partiją, duodant proges skieisti priešvalstybinę promegandą ir valstybės lėšomis, duoti skelbtis jų nariams rinkimų balotuose. Teisėjas Pickard pareiškė, kad komunistai dangstosi mūsų konstituciją tik tam, kad tą pačią konstituciją ir valdžią sunaikintų. Tretysis teisėjas, Theodore Levin, pasisakė priešingai, pareiškdamas, kad toks įstatymas sudaro panašią padėtį į totalitarines valstybes, kur gvidlenimas politinių idėjų yra varžomas. Ir komunistų partijos advokatai su apeliacijos teismo sprendimu nesutiko ir rengiasi apeliuoti į aukštesnįjį Sup. Valst. teismą.

Jau pasitraukęs iš policijos tarnybos Donald S. Leonard pastebėjo, kad vienas iš komunistų partijos advokatų — Joseph Brown iš Detroito, yra gubernatoriaus paskirtas nariu komisijos, tirinjančios praėjusio

Jackson kalėjimo sukilimo. Pagan valst. aštuonių kongresmanų komitetas tardė žinomus komunistus. Buvo ir įstatymas (Trucks Act) priimtas, reikalaujantis komunistams policijoje užsiregistruoti. Gubernatorius Williams įstatymą pasirašė bal. 17 d., o valstybinės policijos viršininkas Donald S. Leonard buvo registracijai pasirošęs. Tačiau, Michigano komunistų partijos sekretorius, William Albertson ir Socialist Worker's Party (Trockistų) pirm. Howard Lerner, patarė savo nariusms nesiregistruoti ir per savo advokatus Ernest Goodman ir Joseph Brown, įteikė teismui apeliaciją. Teisėjas Arthur F. Lederle bylą priėmė bal. 21 d. ir registravimas buvo sulauktas. Dabar, liepos 30 d., apeliacijos teismas, dviejų teisėjų dauguma, Charles L. Simmons ir Frank A. Pickard, pareiškė, kad Trucks įstatymas yra patvirtintas ir teisėtas ir kad komunistai turės Michigane užsiregistruoti.

Kongresmanas Charles E. Potter iš Michigano, kuris dabar yra kandidatu į senatorius, yra ir toliau pasiryžęs vesti kovą prieš komunistų. Jis sako, kad vienam tik Michigane esama 87 komunistų organizacijų. Jie pasiryžę patarnauti Stalinui.

Senatorius McCarren, vadovaujgus senato vidaus krašto saugumo komitetui pareiškė, kad paskutinių šešių mėnesių bėgyje, jų atstovai yra apvažinėjęs visas valstybes, rinkdamas žinias ir medžiagą dėl komunistų įtakų mokyklose. Greit bus pradėtas ir tardymas, tik kol kas gal slapta.

J. K.

Visi įsigykite ką tik išleistą žinomo rašytojo Stasiaus Būdavo apysaką

VARPAI SKAMBA

Galima gauti leidykloje "LIE-TUVIŲ DIENOS", 9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Cal., spaudos kioskuose ir "Dirvos" administracijoje. Kaina \$2.50.

NUOMONĖS

BEDARBIAI AMERIKOJE

"Dirvos" 27 Nr. skyrįjuje "Klausimai ir atsakymai" V. A. paduota žinutė taip sako: "Šiuo metu Amerikoje yra bedarbių 1.700.000, o jei išlaidos krašto ginklavinimui reikalams kristų, tai, spėjama, baigiantis 1953 m. bedarbių skaičius pasiektų 4,7 mil."

Man gi atrodo, kad Amerikoje labai sunku apskaičiuoti kada ir kiek yra tikrų bedarbių dėl šių priežasčių:

1) Čia darbininkai skaitosi ne metiniais ar mėnesiniais, bet padieniai ar net valandiniai.

2) Daugelis darbininkų dirba po dvi išitas pamainas. Vieną dirba iš gorbūmo, kiti iš vienos pamainos uždarbio negali išmaitinti savo šeima.

3) Nežiūrint, kad Amerikoje iš 156 mil. gyventojų ūkiuose gyvena tik 26 mil. ir nekurie ūkininkai skraido nuosvaisis lėktuvais, bet jie taip pat dirba jiems artimesniuose fabrikuose.

Jei esami darbai būtų racionaliau ir tvarkingiau paskirstyti tarpe gyventojų, tada ir bedarbių skaičiai visai kitaipt atrodytų.

V. Abr.

TUOJ ĮSIGYKITE NAUJĄ

Balio Gaidžiūno knyga

VIENERI METAI

IR VIENA SAVAITĖ

Šioje knygoje, prisiminimų forma, vaizduojami 1940 ir 1941 vergijos metai Lietuvoje.

Knyga 182 psl. Kaina 1.50 dol. Knyga gaunama: DIRVA, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.

Antanas Česonis
620 W. Cross St.

So. Boston, Mass.

Brunonas Kalvaitis,
645 East Broadway.

Brockton, Mass.

Bačiulis A.,
22 Intervale St.

Chicago, Ill.

Jonas Paplėnas,
4416 So. Hermitage Ave.,
Yard 7-0191

Dayton, Ohio

J. A. Urbonas,
1302 Lamar St.

Detroit, Mich.

L. Bulgarskas,
7313 Navy Ave.

VI. Pauza,
9124 Quincy Ave.

Newark, New Jersey

A. S. Trečiokas,
314 Walnut St.

New York-Brooklyne

Antanas Sodaitis,
57-56, 63rd St.,
Maspeth, N. Y.

Omaha, Nebr.

J. Povilaitis,
5617 So. 31 St.

Waterbury, Conn.

Vladas Varneckas,
2157 N. Main St.

Hamilton, Canada

Antanas Mingėla,
190 Catherine St. S.

Montreal, Canada

Stepas Kęsgaila,
6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada

Jonas Paršeliūnas,
62 Pauline Ave.

Welland, Canada

Žukauskas Kazys,
287½ E. Main St.

Anglijoje

Dainora Dameronas
49 Thornton Ave.
Thurnham Green,
London W. 4

Australijoje

Povilas Lukošius,
Box 1665 M, G.P.O.,
Adelaide, S. A.

Venecueloje

Antanas Diržys,
Avenida Alayon No. 6
Oeste
Maracay, Edo, Aragua

Clevelande ir apylinkėse

VISIEMS NEPILECIAMS

Leonard of Fuerst, Clerk of Courts, redakcijai atsuntė vaizdą ir prašo jį paskelbti visų nepiliečių dėmesiui. Tame rašte sako:

"Nuo 1952 metų gruodžio mėn. 24 dienos ir vėliau, išsiuntiant pilietybės popierius nebe-reikalingi turėti dokumentai vadinami "Pirmaisiais popieriais", nebent ateivis reikalauja jų kuriam kitam reikalui, bet ne pilietybei gauti. Daugelis ateivių, be abejo, jų nebeisiims.

Imigracijos ir Pilietybės įstatymo 334 skyrius sako, kad ateivis, turintis 18 metų ir čia gyvenęs reikalingus 5 metus, galės tiesiai užpildyti pilietybės prašymą. Jei kas vistiek norėtų gauti kuriam kitam tikslui, kaip darbo gavimui ir kt. "Pirmuosius Popierius", jie tai gali padaryti".

CLEVELANDO SKAUTAI BAIGĖ STOVYKLAVIMĄ

Praėjusį šeštadienį Clevelando skautai baigė 14 dienų stovyklavimą. Keli šimtai clevelandiečių susirinko į stovyklavietę paskutinėmis vėlavus nuleidimo iškilmėms, stovyklos uždarymo aktui ir tradiciniam stovyklos uždarymo laužiui.

Išsiriškiavę skautai prie Lietuvos ir Amerikos tautinių vėlavų buvo liūdininkai, kaip elė jauniesniųjų tą dieną davė prie-saiką ir gavo skautiškuosius ženklus.

Stovyklos uždarymo iškilmėse kalbėjo stovyklų vadovai skaut. Sembargienė, skaut. Dučmanas, skaut. Gulbinienė ir rė-mėjų komiteto pirmininkas B. Galdžiūnas. Stovyklos uždarymo metu rėmėjai perdavė skautų ir skautų nuosavybės už 700 dolerių nupirktas naujas pala-pines.

Stovyklų vadovams — Sembargienėi ir Dučmanui, už didelį rūpestį ir pasiaukojimą, buvo įteikta gėlių. Pavyzdinčiai stovyklavę skautai gavo dovanas.

Skautų vadai pareiškė didelę padėką stovyklų nuolat prižiū-jusiems gydytojams Pautie-niui ir Vaitėnui. Jie kiekvieną dieną stovyklą lankė ir teikė medicinišką pagalbą jos reika-lingiems. Taip pat padėkoti vi-siems clevelandiečiams, kurie sudarė palankias stovyklavimo sąlygas, prisidėjo prie palapinių nupirkimo ir kitų skautus rė-mė. Nuosirdžiai atsimintas ir stovyklavietės savininkas T. Neura, kuris skautams taip pat nuosirdžiai talkino ir leido jo mokyklėje pilnai šeiminkauti.

Paskutinio stovyklos laužo di-džiųjų programos dalį užėmė A. Mikulskio supažindinimas su lietuvių liaudies dainomis.

SPAUDOS BALIUS

Vyksta rugsėjo 14 d. Slovenian Auditorium salėje. Spaudos ba-liaus programą išpildo: Bernar-das Brazdžionis, Antanas Gus-taitis, Henrikas Kačinskas, Al-dona Stempuzienė ir Stasys Santvaras. Bilietai į spaudos ba-lių bus pradėti pardavinėti nuo rugpjūčio 10 d. Dirvoje. Vietos numeruotos, todėl visi clevelandiečiai bilietais pasirūpinkit iš anksto.

V. IR E. RASTENIAI CLEVELANDE

V. ir R. Rasteniai gavę atosto-gų šią savaitę praleidžia Cleve-lande. Čia turi pasitarimus organizaciniams reikalais ir ba-gia tvarkyti Dirvos pardavimą Vilties draugijai. Iš Clevelando vyks į Chicago.

MARGUCIO REDAKTORIUS CLEVELANDE

Margučio redaktorius A. Lin-kus ir ponis, pravažiuodami iš Chicagos į New Yorką, porai dienų buvo sustoję Clevelande.

SPAUSTUVININKAS J. KAPOČIUS CLEVELANDE

Spaustuvininkas J. Kapočius, pasiryžęs pradėti leisti Lietu-viškąją enciklopediją, leidimo reikalais buvo nuvykęs į Chica-gą, Detroitą ir Torontą. Šiuo metu lankosi Clevelande ir ta-riasi enciklopedijos leidimo rei-kalais.

VYRŲ OKTETAS KONCERTUOJA PITTSBURGH'E

Sjėgmadienį, rugpjūčio mėn. 10 d. J. Kazėno vadovaujama aštuoniukė išvažiuoja į Pitts-burghą dalyvauti tradicinėje Lietuvių Dienos šventėje. Ok-tetas atliks visą eilę naujai pa-ruoštų lietuvių liaudies dainų, originalių kompozicijų ir keletą ištraukų iš operų Demonas ir Faustas.

Šiam koncertui akomponuoja G. Klimaitė. Tai antrasis šiais metais okteto pasirodymas Pittsburgh'o lietuviams.

A. IR M. ZDANIAI BACIŲNO VASARVIETĖJE

Praėjusią savaitę clevelandie-čiai A. ir M. Zdaniai kelias die-nas svečiavosi J. Baciūno vasar-vietėje Tabor Farm. Esą, vasar-vojimo sąlygos labai geros.

A. ZALIADUONIS CLEVELANDE

Ilgesnį laiką Clevelande gy-venęs A. Zaliaduonis, dabar gy-venęs Pittsburgho pašonėje, kiekvienais metais aplanko Cleve-landą ir atnaujina pažintis.

J. ID N. BRAZIAI IŠVYKO KELIONEI PAGAL ATLANTĄ

J. ir N. Braziai išvyko savai-tės kelionei pagal Atlantą. Jie žada aplankyti įdomesnes vietas iki Maine valstybės ir paskui pasukti į Kanadą. Į kelionę pa-ėmė ir Benediktą Butkų, mūsų kolonijos vieną iš pačių jauniaus-ių dainininkų.

EDV. KARNENAS Į KANADĄ

Tremtinių Draugijos pirmi-ninkas Edv. Karnėnas gavęs iš darbovietės atostogų išvyko ap-lankyti savo šeimos narių, gy-venančių Kanadoje.

PATIKRINKIT SAVO PLAUCIUS

Neseniai Clevelando miesto majoras T. A. Burke paskelbė, kad X-Ray Tikrinimo Komitet-das deda naujas pastangas, kad visi Clevelando gyventojai galėtų pa-sitikrinti savo plaučius ir įsiti-kinti ar jiems nereikia gydytis. Tuo norima sumažinti džiovos pavo-jų ir pakelti Clevelando miesto gyventojų sveikatingumą.

Šiuo metu yra paruošta 12 specialių automašinų, kurios vie-noje vietoje išstovės po mėnesį laiko. Tos automašinos bus galima plaučius peršviesti.

Nuo rugpjūčio mėn. 5 d. iki rugsėjo 5 d. viena automašina stovės prie Superior ir East 6 gatvių. Darbo laikas nuo 9 val. ryto iki 4 val. vakaro.

JIEŠKO PIRKTI PIANINĄ

Jieškomas pirkti pianinas. Prašome siūlyti telefonu MU 1-7106 (vakarais).

VISI AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBO PIKNIKAS

Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas rugpjūčio mėn. 10 d. nuo 11 val. iki 9 val. vakaro, T. Neu-ros ūkyje rengia pikniką.

Pikniko vieta — Neuros ūkis pasiekiamas važiuojant West 25 St. į 42 kelią. 42 keliu važiuoti iki Brunswick miestelio. Brunswick miestelyje, prie pirmos signalinės lempos, sukiti į dešinę, į 303 kelią. Tuo keliu pavažiuoti mylią ir vėl sukiti į dešinę. Pa-sukus greit matysite pikniko vietą.

Norintieji važiuoti, bet netu-rintieji savo automobilių, prašo-mi užsiregistruoti pas Feliksą Baranauską, Lietuvių klube.

Alus bus duodamas dovanai. Atsiveškit tik savo stiklus. Bus gera muzika.

Klubo Valdyba

DIDELIS PIKNIKAS

rengiamas Moterų Labdarybės Draugijos, įvyksta sekmadienį, rugpjūčio 17 d. Naujosios para-pijos sode — 18022 Neff Rd. Pelnas skiriamas Naujosios pa-rapijos altoriui įrengti. Pikniko pradžia 3 val. Šokių pradžia 5 val. Įėjimas tik 50 c.

DAR SIANDIEN UŽEIK Į DIRVĄ

Mes turime visas naujausias knygas, kurios tik išėjo Ameri-koje, Anglijoje, Australijoje ar Vokietijoje. Užeik ir nusipirk.

Aukso kirvis	2.50
Altorių šešėly	\$4.00
Balutis	1.50
Baltaragio malūnas	2.50
Beržų pasakos	1.50
Barabas	2.25
Dulkės raud. saulėleidy	3.00
Debesys plaukia pažemiu	2.50
Didžiosios atgailos	3.50
Doleris iš Pittsburgho	0.80
Gintaro pasakos	0.35
Kazimieras Saphiega	2.50
Kuprelis	2.00
Lietuviškos pasakos	2.50
Lietuvių kalbos vadovas	4.50
Lietuvių poezijos antologija	6.00
Lapės pasaka	1.10
Lekučio atsiminimai	1.50
Mėnuo vadinamas medaus	2.50
Meškiukas Rudnosukas	2.00
Motulė paviliojo	0.60
Medinis arklys	2.00
Nemunas	2.50
Nuo Imsrės iki Orinoko	2.50
Namai ant smėlio	2.00
Our Country Lithuanian	5.00
Pirmas rūpestis	2.00
Pragaros pošvaistės	3.50
Partizanai už geležinės	2.50
uždangos	2.50
Paslapstis	1.00
Pakeliui į mirtį	1.00
Princas ir elgeta	1.20
Pietų vėjelis	1.00
Paklydę paukščiai	2.20
Ramybė man	0.80
Raguvas malūnininkas	0.25
San Michael knyga	2.50
Šventieji akmenys	2.00
Tolimieji kvadratai	2.00
Tautosakos lobynas	3.00
Tėvų pasakos	1.90
Vieneri metai ir viena	1.50
saavitė	1.50
Varpai skamba	2.50
Valentina	2.00
Vaikų knygelė	1.80
Zemė	4.00

SERGA B. BARTKONAS

Jau antra savaitė serga eilės lietuviškų organizacijų veiklus narys B. Bartkūnas. Linkim greitos sveikatos.

PADEKA

Nuosirdžiai dėkoju Naujosios Parapijos bažnytiniam chorui už padarytas vaišes mano gimta-dienio proga — rugpjūčio 1 d. ir už gražią dovaną.

Ypatingai dėkoju panelei M. Derenciūtei, poniai Elenai Gar-nienei ir poniai Elenai Mikšie-nei.

Visuomet dėkinga

Regina Brazaitienė

NUSISKUNDŽIA LIETUVIŲ KLUBU

B. K. Krauciūnas, iš Brook-lyno, lankydamasis Clevelande buvo svečias ir Lietuvių Klube. Grįžęs mums parašė tokį lai-ską: "Dirvoje dažnai matau pa-tarimą lankytis Lietuvių Klube. Būdamas Clevelande su M. Mic-kevičium ir mes nuėjome. Bet ten jau ne taip mandagiai buvom sutikti. Todėl klubiečiai, kai ren-kant darbininką, neužmiršk, kad neužtenka mokėti alų įpilti, bet reikia ir mandagumo".

GREETINGS and BEST WISHES To Our Friends and Patrons

THOMAS CHURCH SUPPLY CO.

Complete Line of Rosaries, Medals on Chains, Votive Lights
CHURCH SUPPLIES AND RELIGIOUS ARTICLES

910 SUPERIOR AVE. TO 1-1613

(Next to The Catholic Information Center)
Evenings—Monday & Friday 'til 9 P.M.

EAST 79th STUDIO

Lietuvio savininkas

1197 EAST 79 ST.

Telef.: HE 1-3535 ir EX 1-6716

I. J. SAMAS, JEWELER

Sveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

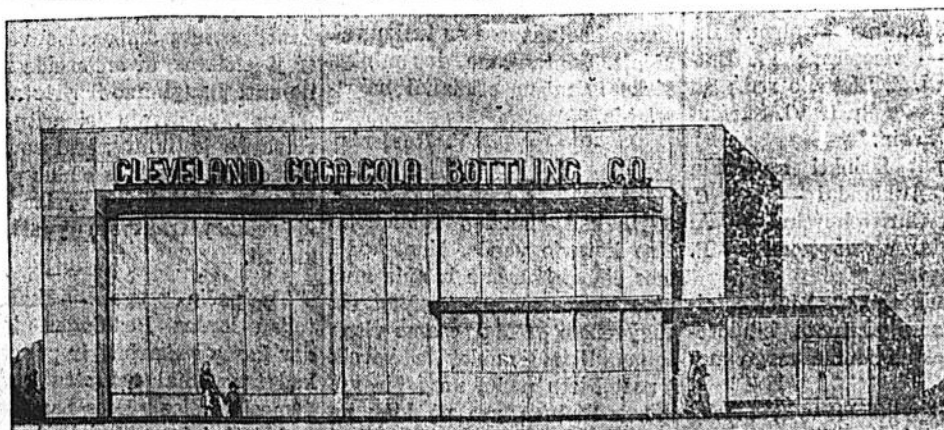
SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys
virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams
lietuviškoje krautuvėje

Clevelande jau baigtas statyti šis Coca-Cola fabrikas. Jis pagamins 600 butelių per minutę. W. O. Mashburn, Clevelando Coca-Cola Co. prezidentas mano, kad tuo bus patenkintas Coca-Cola reikalavimas ir Clevelandą padarys garsiu ir tuoj pramonę.

Pranešimas Pranešimas

TALIS STUDIO

dabar Jūsų kaimynistė
7106 Superior Ave.

Tei. HE 2-0144

Bet kuriuo laiku, bet kokios rūšies foto patarvimas Jums.

Modernūs portretai, vestuvių, iškilmų, vaikų ir kitos nuotraukos.

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS

Europinių žurnalų ir filmų
žvaigždžių fotografas, dabar
CLEVELANDE.

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada Jūsų namai arba ra-
candai tampa sunaikinti arba
ugadinti ugnies, kreipkitės į
P. J. KERSIS, dėl apkaivavi-
mo, ko visada reikalauja ap-
traudos kompanijos pirm, ne-
u išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld.

Telef.: MAIN 1-1773.

Rezidencija: PENINSULA 2521

KELIAS Į GERESNĘ ATEITĮ

Nuolatinis taupymas yra tikras kelias į geresnę ir laimingesnę ateitį.

Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vie-ta. Kiekviena knygtė apdrausta Federal Insurance Corp iki \$10.000.

Lietuvių Banke galite užsimokėti už gasą, elektrą, išpirkti money orderius, pasiūsti pinigus į visas valstybes ir t.t.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.

Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2198

Cleveland, Ohio

Jūsų doleriai SIEKIA TOLIAU SU MONCRIEF SILDYMO IR ORO VESINIMO SISTEMA

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai, pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreip-
kitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvai-
riuose apdraudos-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas
parantuoju. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTAH 1-4515

WM. DEBES PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

Wilkis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų atgimui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENDicott 1-1763

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.—Telefonas: ENdicott 1-4486. Redaktorius Balyš GAIDŽIONAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Gyvenam Naujojoje Zelandijoje

ČIKININKAS ANGLIJOS KARALIENĖS AUTOMOBILY. — GERIAUSIAS PASAULY SOCIALINIS DRAUDIMAS. — ANGLIJAI DIDELIS SENTIMENTAS. — SVETIMŠALIAI NEMĖGIAMI, BET DARBININKŲ TROKUMAS BEGALIS. — BLOGAI MEGSTANTIEMS ĮSIGERTI. — JAUNIMAS NUO 16 METŲ SAVARANKISKAS. — MOTERYS TIK NAMŲ PAPUOŠALAS. — ARBATA VISŲ VAISIŲ PAGRINDAS. — N. ZELANDIJOS LIETUVIŲ KOLONIJA.

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

N. Zelandija yra žemės ūkio kraštas, nors juo tesiverčia tik apie 30% visų gyventojų. Tai yra tik dėl to, kad žemės ūkis yra labai mechanizuotas ir ūkininkai daugiausia augina avis vilnai bei mėsa, kas nereikalauja daug žmogaus darbo jėgos. Ūkiai yra labai dideli. 100 ha ūkis čia žemiau vidutinio. Yra tokių sodybų, kur plotas apima tūkstančius akrų, o avių skaičius viršija 20.000. Tai vadinamos stotys (station). Jos randasi kalnų papėdėse.

Pavasarij avys išgenamos į kalnus, gi rudenį avinukai pardudami mėsa, avys nukerpamos ir genamos kalnų papėdėse. Be avių ūkio verčiamasi ir pieno ūkiu. Sėjama kviečių, avių ir bulvių, o avims žiemos pašarai sėjami grieščiai, ant kurių žiemos metu ganosi avys.

Seniau N. Z. kviečius net eksportuodavo. Šiandien, dėl ūkio konjunktūros palankios vilnai, kviečius tenka importuoti. Trūkstant avių bulvių, nors ankščiau jas tekdavo verstį į jūrą, nes nebūdavo kur dėti. Vyriausybė vedė plačią akciją užauginti pakankamai savų kviečių.

Ūkiai, kaip minėjau, labai mechanizuoti, kiekvienas turi įvairias modernias mašinas. 200-300 akrų ūkį tvarko vienas žmogus. Kviečius ir žolę pjauja ir kulia ant lauko. Šiaudus degina. Žolius skėlas eksportuoja. Tačiau žolės dažnai apipulna kenkėjais. Kartais sausros žolės išdžiūvina ir vidurvasaryje laukai baltuoja kaip rudenį. Ūkininkai gana pažangūs. Vyriausybė ūkius remia ir nustato palankias, tvirtas kainas bei skiria subsidijas.

Mano nuomonė, N. Z. geriausiai gyvena ūkininkai ir bizniečiai. Bet koks biznis čia gali nešti gerą pinigą, jei turi gerą galvą. Ūkininkai turi laiko pastumdyti golfo ar kt. sviedinį, apvažiuoti visus arklų lenktynės, šunų konkursus ir kt. Nėseniai vienas ūkininkas nusipirko dabartinės Anglijos karalienės automobilį, kurio rengėsi vizituoti N. Z. Kiti iš jo juokiasi, kad turės kuo šunis vežioti...

Jau iš to galima spręsti, kaip čia gyvena ūkininkai. Žinoma, dažnai jų gale metu, kai reikia mokėti pajamų mokestį, galas su galu nebe visai sueina, bet tai daugiausia smegenų trūkumo požymis, bet ne blogi metai...

Darbininkai gyvena kukliai, nors daug geriau, negu Lietuvoje. Kurie neišgeria, turi nuosavas mašinas, gerai įrengtus butus, nors šeima ir būtų gausi.

Didelis palengvinimas zelandiečių yra soc. draudimas. Sursus nei ligoninė, nei vaistai nekainuoja, o be to, ir sergančiojo šeima gauna, 2/3 ligonio uždarbio. (Kiekvienas dirbantis soc. draudimui moka 1,5 šil. nuo kiekvieno svaro). Vaikai iki 16 m. amžiaus mokama vad. šeimos parama: 2 sv. 3 šil. 4 p. per mėnesį.

N. Z. save vadina Anglijos dominija, turi savistovų parlamentą ir Anglijos karaliaus ski-

VL. BUTKIENĖ

riamą generalinį gubernatorių. Zelandiečiai, nors jau gimę ir augę N. Z., Angliją vadina "Home" ir jai jaučia didelį sentimentą. Praktiškai N. Z. tik vidaus gyvenime tvarkosi savitais. Šiaip gi, turi visas direktyvas gauti iš Anglijos. Todėl viskas iš čia plaukia į Angliją ir grįžta atgal tik menkos kokybės nuotrupų pavidale.

Svetimšaliai čia nemėgiami, ypač, jei sugeba prasimušti į geresnį darbą. Nemėgiami net ir anglai imigrantai, nes jie kritikuoja zelandiečius bei nori darbe pirmenybių. Bet dėl mažo gyv. skaičiaus, imigracija visą laiką nesustoja. Darbininkų trūkumas begalinis. Darbdaviai dažnai suka galvas, iš kur ištraukti naują žmogų vietoje išėinančio, nes čia nėra nieko lengvesnio, kaip pakeisti darbą, ypač fizinį. Pirmieji tremtiniai savo dviejų metų "katargą" daugumoj turėjo atlikti ūkiuose, nes ten sunkiausia gauti darbo jėgą, ypač, kad už ją nenorima daugiau mokėti, negu valdžios nustatyta.

Zelandiečiai papročius tvarko įstatymais. Sekmadieniais čia viskas uždaryta, išskyrus bažnyčias. Restoranaai uždaryti 6 val. vak., šeštadienį ankščiau, todėl mėgėjai gerti iš darbo tiesiai bėga į restoraną ir būdami alkanai, tuoj nusigeria. Naktinių sausras žolės išdžiūvina ir vidurvasaryje laukai baltuoja kaip rudenį. Ūkininkai gana pažangūs. Vyriausybė ūkius remia ir nustato palankias, tvirtas kainas bei skiria subsidijas.

Zelandiečių moralė nėra aukšta. Skyrybos — dažnas reiškinys. Jaunimas nuo 16 m. jau savarankiškas, nes pradeda dirbti, gauna algą, tėvams apmoka už jų išlaikymą, o likusius pinigus leidžia, kaip išmano. Ūkininkai savo vaikams, virš 16 m., moka už darbą ūkyje, nes šiaip išieiti į miestą. Vyrai paprastai neveda, kol neturi nuosavo namo, ar ma, mažų mažiausiai, buto. Vyrai butą ir įrengia. Moterys čia eina "namų papuošalo" pareigas. Vyrai skalbia skalbinius, mazgoja indus, aptvarko butą, vaikus, ne vienas ir gerus pyragus iškepa... Iš pat mažų dienų berniukai prigrįbiami prie namų ruošos, todėl ir užaugę to darbo nesikrato.

Kur tik nueisi, be puodo arbatos neištrūksi. Arbata čia lyg tas gyvenimo eleksyras. Ji geriama ne mažiau, kaip penkis kartus į dieną. Darbo metu 10 val. ryto ir 3 val. po piet visoj Zelandijoje darbas sustoja 15 min. arbatai išgerti. Visi susirinkimai baigiasi arbatos puodu.

Nemandagu pasibeldus tuoj eiti į vidų: reikia laukti, kol duris kas nors atidarys; taip pat nėra mandagu belstis į paradines duris.

Sportas N. Z. labai mėgiamas. Menkiausias žaidynės ir arklų lenktynės transliuojamos per radiją. Zelandiečiai labai didžiuojasi savo "Rugby" komanda. Mėgta futbolą, golfą ir kt. Į ark-

lių lenktynes važiuoja visi, kas tik gali. Už norimą arklų pinigų gali užstatyti net per savo krautuvinką, kur perki maisto produktus ir net telefoną. Darbo metu visi apie tai tik ir kalbasi.

N. Z., palyginus, dar labai jauną kraštą, (vos 100 m.), todėl čia teatro, operos, baleto visai nėra. Yra tik simfoninis orkestras, kurį išlaiko valdžia. Šiaip gi, dvasinio peno čia daug nerasi. Pamažu steigiamos dramos mėgėjų, baleto ir kt. sekcijos, bet jos išplaukia iš privačių asmenų iniciatyvos ir nieko įstabaus iki šiol dar nėra parodę. Gabesnieji baigę pirmąsias studijas, važiuoja kitur, daugiausiai į Angliją, iš kur atgal nebeįgrįžta. Gal kiek geriau stovi menas ir literatūra.

Mokslų lygis čia yra žemas. Tėvai vaikų mokymu nesisieloja. Svarbu sulaukti 16 metų, tada jau mokslas nebeprivalomas, nors mokykloje ir nieko nebūtum išmokęs. Ūkininkai dar turi pakankamai didelių ūkių, net ir vaikams padaliję žemės neaprepla, kitiems gi, daug naudingiau vaikus leisti dirbti, negu mokytis, ypač, kad ir augštąjį mokslą baigę ne geresnį atlyginimą gauna už fizinį darbą dirbančius.

Baigiant noriu pridėti keletą žodžių ir apie N. Z. lietuvių mažytę koloniją, vos 230 asmenų. Prieš tris metus mes buvome bene "pirmosios kregždės" šioje padangėje. Išlipdami į krantą ne kaip jautėms, nes tikrai nežinau ką apie N. Z. težinojome. 1927 m. čia atvyko bene pirmieji du lietuviai, bet jie Lietuvą gana primirę, todėl niekas čia mūsų nesutiko, išskyrus zelandiečius ir abejonių pilną rytą.

Pradžią visiems buvo labai sunki, pilna įvairiausių nemalonių pamokų, ypač turint sutarties. Trijų metų bėgyje susitarėme šiek tiek pinigų, jau daugelis turime pirktus namus, nors ir išsimokėjimui. Namas čia pagrindinis dalykas, ypač šeimos. Atrodo, kad sąmoningai buvome išsklaidyti po visą kraštą, todėl susibūrimas vienoje vietoje sunkiai einasi. Greičiausiai turėsime, o gal jau ir turime, 4 pastovesnes lietuvių gyv. vietas: Aucklandą, Wellingtoną, Christchurchą ir Dunediną bei šiek tiek gyvenančių dar padrikai. 1952 m. birželio mėn. 1 d. naujai išrinkta N. Z. Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba. Ją sudaro:

Dr. A. Butkus — pirm.; Br. Kuzmė — vicepirm.; Vl. Butkienė — N. Z. Lietuvio red.; St. Jurkėnas — sek. ir Vl. Skridulaitis — kasin.

Taip pat išrinkti apylinkių atstovai: Aucklandui — agr. Č. Liutikas, Christchurchui — A. Kontvainis, Wellingtonui — P. Ramutėnas.

Auklande agr. Č. Liutiko iniciatyva suorganizuota bibliotekė ir sekmadieninė vargo mokykla.

Visose apylinkėse vyksta šios tautos judėjimas. Dėl mūsų mažo skaičiaus didelių darbų nenuveikiame, bet drąsiai galime pasa-

Pašvaistė išleido muz. B. Budriūno vyrų kvarteto dvi plokšteles. Plokštelėse įdėnuota B. Budriūno Tėvynei ir Šauksmas, K. Griauzdės Alutis ir liaudies daina Subatos vakarėli.

Kvartetas yra pasirošęs įdėnuoti daugiau dainų į plokšteles, jeigu jau padarytų plokštelėlių platinimas bus sėkmingas.

Clevelande ilgesnį laiką svečiavosi buvęs Čiurlionio ansamblio koncertmeisteris A. Skridulis, kuris nuo 1949 m. rudens yra Sv. Kazimiero parapijos vargonininkas Los Angeles, Californijoje.

Amerikos lietuvių Joan Francis, gražiai pasirodžiusi Cincinnati operos vasaros spektakliuose, išvyksta į Paryžių studijuoti operinio meno. Šioms studijoms ji gavo Fulbrighto stipendiją.

Cincinnati operoje ji pasirodė Carmen, pastatyme Frasquitos vaidmenyje. Operą dirigavo Metropolitan operos dirigentas Fausto Cleva.

Šiais metais Lietuvoje Vilniaus bolševikinė konservatorija išleido 50 vokalistų, pianistų, smuikininkų, dirigentų ir kitų muzikos specialistų.

Operos klasę, kurią veda A. Sodeika, šiemet baigė 11 dainininkų. Konservatorijos užbaigimo proga absolventai pastatė Fausto operą, kurią režisavo Kipras Petrauskas.

Rygoje įvyko Pabaltijo kompozitorių pasitarimas masinės dainos klausimais. Maskvos komunistai davė nurodymus, kaip per dainą reikia bolševikinti Pabaltijo jaunimą. Lietuvos kompozitorius šiame pasitarime

PASTABA Prie straipsnio apie lietuvių santykius su lenkais

Paskutiniuose "Dirvos" numeruose išspausdintas straipsnis apie lietuvių-lenkų santykius ateityje yra parašytas 1946 metų vasarą, Paryžiuje, vienam lenkų laikraštininkui (kilusiam iš Lietuvos) prašant pareikšti tuo klausimo nuomonę iš lietuvių pusės. Ši nuomonė anuomet buvo perduota, kaip visiškai privati nuomonė. Straipsnis tada buvo išverstas į lenkų kalbą ir svarstytas nedideliame tu metu Paryžiuje gyvenusių lenkų būrelyje. Nebeteko tada patirti, kokio atgarsio tos mintys susilaukė tame lenkų būrelyje, nes "ryšininkas" gyvenimo buvo nublakstas neaiškiai težinoma kryptimi...

Po šešerių metų žvilgtelėjus į tą rašinį, paaiškėjo, kad iš esmės beveik niekas nepasikeitė, kaikiurie dalykai, kurie anuomet buvo tik spėjami, dabar jau pasitvirtino. Paskatintas vieno veiklaus vilniečio "pritariamo, ryžaus tas mintis dabar paskelbti — irgi tik kaip visiškai privacią nuomonę, kuri, galbūt, gali tiktai kaip medžiaga diskusijoms tuo klausimu mūsų tarpe, arba gal ir pasitaikantysose kontaktuose su lenkų veikėjais. Suprantama, tos mintys nieko iš mūsų oficialiai neįpareigoja.

V. Rastenis

kyti, kad šiandien zelandietis žino lietuvių vardą, žino, kodėl mes čia atsidūrėme ir apie mus nėra blogos nuomonės. Visi čia su gyvenam gražiai, esame viena šeima, likimo nublaksta beveik į patį Pietų polių, nors širdyje mums Lietuva yra ne kiek ne toliau, kaip tiems, kurie tariasi esą arčiau jos...

(Pabaiga)

MUZIKOS NAUJIENOS

atstovavo žydėlis Klenickis, J. Švedas, K. Kaveckas, Kumpienė ir Gaudrimas.

Šio sezono Amerikos didžiųjų scenos muzikinis balansas rodo, kad Europos klasikais tvirtai laikosi orkestrų repertuaruose. Iš lėto žengia į skaitlingesnes auditorijas ir žinomieji modernieji kompozitoriai.

1951/52 metų sezoną JAV veikė 31 simfoninis orkestras, kurie atliko 4610 koncertų. Per visą sezoną buvo išpildyta 301 kompozitorių 959 atskiri kūriniai. 166 kūriniai buvo amerikiečių kompozitorių ir 793 — europiečių.

Iš 105 amerikiečių kompozitorių labiausiai mėgiami ir populiariausi simfoninių orkestrų repertuaruose — Gershwinas, Barber, Gould ir Menotti.

Repertuaro 196 užsienio kompozitorių sąrašą pirmąja Beethovenas, Mozartas, Bachas, Wagneris ir Brahmsas. 30 Beethoveno kūrinii buvo išpildyti 394 atskiruose koncertuose. Mozarto ir Bacho kūriniai buvo skaitlingiausiai atstovaujami šio sezono repertuare.

Modernistai kompozitoriai Amerikos simfoniniuose orkestruose pirmąja tokia tvarka — Sibielius (11 kūrinii, 72 koncertai), Prokofieff (11 kūrinii, 68 koncertai), Stravinsky (9 kūriniai, 44 koncertai) ir Respighi (9 kūriniai, 42 koncertai).

Pažymėtina, kad Amerikos simfoninių orkestrų repertuare amerikiečių kompozitorių kūriniai tesudaro 6-9% visų išpildomų kūrinii.

J. Stpž.

ANGLIJOJ SOVIETAJ PERSEKIOJA TREMTINIUS

Parlamente lordas Vansittartas paklausė, ar konsularinis sovietų ambasados skyrius sudaro tiesioginį spaudimą bet kuria forma tremtiniais, gyvenantiems D. Britanijoje, stengdamasis juos įbauginti ir priversti grįžti į Sovietų okupuotus jų kilmės kraštus? Ar britų vyriausybė ketina pranešti sovietų ambasadai, kad šitokios rūšies kišimasis į vidaus šio krašto reikalus besąlyginiai turėtų liautis.

Lordas Readingas, Foreign Office pasekretorius, atsakė: "Mas į šį lordo Vansittarto paklausimą, atsakė, kad tremtiniai, gyvenę D. Britanijoje gali būti užtikrinti, jog visa ir tikra globa juos apima britų teismai ir jokia svetima vyriausybė negali priversti juos aplėisti D. Britaniją prieš jų valią."

Lordas Readingas kalbėjo, kad britų vyriausybė yra aišku, jog sovietų ambasados valdininkai darė žygių tremtiniams, gyvenantiems D. Britanijoje, priklabėti grįžti į Rusijos okupuotus kraštus. Britų vyriausybė taip pat žino, kad daugumai tremtinių šitie bandymai užmegsti ryšius buvo nemalonūs ir kai kuriuose atsitiktiniuose jie išaukė išgąstą ir neramumus.

Britų vyriausybė atidžiai sekti sovietų ambasados veiklą ir ji įsitikins, ar ambasada naudojanti įbauginimo ir prievartos būdus. Tuo atveju jei britų vyriausybė įsitikintų, kad sovietų ambasada šitokių būdus praktikuojanti, ji, britų vyriausybė, šį reikalą traktuotų ypatingai rimtai.

Ta pačia proga, — kalbėjo toliau lordas Readingas, turio dar kartą pakartoti ir pabrėžti, kad tremtiniai neturėtų krypti dėmesio į šios rūšies bandymus sudaryti jais ryšius ir juo labiau pasiduoti jų įtakon.

Br. Lietuvius

Lietuvai Tėvynei

VYTĖ NEMUNELIS

ILIUSTAVO VLADAS VIJEIKIS

Šiomis dienomis pasirodė ar tik ne pirmą tos rūšies knygutę mažiesiems skaitytojams ir patalios žiūrėtojams. Vytės Nemunelio eilėraščių Lietuvai Tėvynei Vladas Vijeikis, pasakys, ne iliustravo, bet nupiešė: kiekvienom dviem eilutėm — atskiras vaizdas.

Ar bus gražūs miestai,
Ar miškai bananų,
Ar, kaip rojus gelės,
Džiugins akį mano,
Ar didžiulės palmės,
Puos dangaus melynę,
Aš vigur regėsiu
Lietuvą Tėvynę.

Gražių miestų, rojus gėlių ir palmių vaizdams, duoda atsakymą ketvirtasis vaizdas, kur berniukas regi tėvynės vaizdą: kryžių tarp berželių. Tokiais vaizdais iliustruotas visas eilėraščių: 24 eilutės teksto — 12 vaizdų. Viršelį iš lauko puošia gražus Lietuvos peizažas, o iš vidaus — lietuviški ornamentai. Vaizdai dviejų spalvų, ir kiekvieno vaizdo spalvos keičiasi. Tokiu būdu per 12 vaizdų panaudota beveik visos spektro spalvos. Piešiniai daryti pieštukais, spalvos švelnios, kas taip charakteringa lietuvių liaudies menui.

Ši graži knygutė bus ne tik pasiskaityti ir pavartyti. Kiekvienas tėvas galės ją panaudoti kaip iliustraciją savo pasakojimams. Jos tekstas ir vaizdai padės nupiešti gražius Lietuvos

vaizdus, duos progos papasakoti apie Lietuvos praeitį.

Ne paslaptis, kad liuanistikos dalykai taip vadinamose mokyklose slubuoja ir rodo tendencijos blogėti. Turime patį į "daraktorių" gadinę: grįžti tėvai turi imtis to darbo. Jau prieš eidami į mokyklą vaikai turėtų išmokti skaityti lietuviškai garsų liejimo metodu. Bus trigubai sunkiau mokytis skaityti lietuviškai, kai vaikas pasisavins anglišką spelling'ą.

Ši knygutė pasitarnaus ir kaip patrauklus elementorius.

Kaip būtų puiku, jei galėtume tokių gražių dalykų susilaukti daugiau. Tėvai turėtų padėti vaikų literatūrai gausėti. Ir rašytojas ir dailininkas gali padaryti gražių dalykų, bet juos atspausdinti jau reikia to realaus dalyko — pinigų. Aš tikiu, kad jei šis leidinys apmokėtų spausdinimo išlaidas, jį galėtume susilaukti ir daugiau. Man rodos, kad kai Vytė Nemunelis nepagalais savo žodžio, nei Vladas Vijeikis pieštuko tokiems reikalam.

Išleido "Tėviskėlė", spausdino ViVi.

Kaina ir tiražas nepažymėta.

J. Vė.

JAU 56 MOKINIAI GLOBOJAMI

REMEJŲ BORELIŲ STEIGIMO
VAJUS VYKSTA TOLIAU

Vasario 16 Gimnazija džiaugiasi galėdama vėl paskelbti naujų 7 dėmųjų būrelių sąrašą ir išreikšti širdingą padėką visiems būrelių iniciatoriams ir nariams. 56 mokiniams mokslas Vasario 16 Gimnazijoje užtikrintas, ir gamnazijos materialinė padėtis žymiai pagerėjo. Tačiau sunkumų vis dar yra, nes daugelis mokinių dar neturi globėjų. Iki atsisiras daugiau globėjų, teks dalintis visiemis tuo, kas turima ir gaunama iš nuolatinių rėmėjų ir nenuolatinių aukų ir dovanų. Bet tai nėra nepakeliamas, matant kaip jautriai mūsų tautiečiai atsiliepia į Gimnazijos prašymus padėti, jaučiant tvirtą jų nusistatymą užtikrinti Vasario 16 Gimnazijos egzistenciją atečiai.

Stai nauji mokinių rėmėjų būreliai: Chicagoje — K. Pimpė, Worcesteryje — P. Paulionis, Clevelande — J. Leimonas, Chicagoje — A. Markevičius, Detroite — P. Vedeika.

Rėmėjai pinigų gali siųsti per Balfą arba tiesiai Gimnazijai — kaip patogiau. Siunčiant per Balfą, doleriai iškeičiami į markes (DM) palenkenėmis sąlygomis, tiktai ilgiau trunka, kol tokiu keliu Gimnazija tuos pinigus gauna. Vienokiu ar kitokiu atveju Gimnazijai pranešti, kada ir kaip pinigai išsiųsti. Siunčiant tiesiai Gimnazijai, patogusia siųsti pašto perlaide (money order) šiuo adresu:

"An das Litausche Gymnasium, (23) Diepholz-Flugplatz, Block Nr. 7, Germany, Brit. Zone".

Teko sužinoti, kad kaikiurios pašto įstaigos, siunčiant G-jai pinigus, reikalauja nurodyti be įstaigos ir asmens vardą. Tuo atveju nurodytina Gimnazijos Direktoriaus Antano Giedraičio pavardė.

KAS

UŽSISAKĖ

DIRVĄ —

TAS NESIGAILEJO!

Dr. M. Žilinskienė